

GENT
OPINIÓ
CULTURA
MOIANÈS
POLÍTICA
CRÒNICA

La Tosca

MOIÀ Juliol-Agost 2025

núm. 834

Ex Abrupto '25

Biogàs: continua el debat
Entrevistes a Marc Recha
i Natàlia Miró do Nascimento

Escorxador Comarcal del Moianès

Zona Industrial
Avda. del Prat, s/n
08180 MOIÀ

Tel. / Fax 93 820 80 84
Mòbil 608 44 21 87
Partic. 93 830 09 20

Revista
número 72

MODILIANUM REVISTA
D'ESTUDIS
DEL MOIANÈS

La revolta dels Barretines, 1687-1690:
revolta pagesa i resistència al poder reial
Jaume Dantí i Riu

Entre Àustries i Borbons:
la guerra de Successió a Moià i el Moianès
Martí Roca Vilajoana, Adrià Cases Ibáñez

La guerra del Francès al Moianès
(corregiment de Manresa)
Quintí Casals Bergés

El P. Tomàs Mir, testimoni de les primeres
fundacions de l'Escola Pia a la corona d'Aragó
Joan Florensa i Parés

**Ja a la venda
a la Casa Rafel Casanova
i a les llibreries!**

www.modilianum.org

EDITORIAL

Ebullició de propostes

Llegireu aquesta TOSCA uns quants dies abans de la festa major. A Moià es prepara la trobada de gegants, s'assaja la Cabra d'Or... És quan l'espai públic bull de propostes culturals, lúdiques i esportives. I s'hi arriba amb celebracions i convocatòries prèvies consolidades, com la Universitat d'Estiu del Moianès que, en l'onzena edició, va programar també una taula rodona sobre les infraestructures de mobilitat, amb el balanç de les obres de la C-59, que s'hauran acabat, finalment, a últims de juliol, i sobre l'evolució del transport públic i de cap on s'encara la comarca. Però aquest juliol l'impacte principal va ser la celebració de la desena edició del festival Ex Abrupto, que enguany gravitava sobre «Gènesi», com a tema i text curatorial. En aquesta edició les exposicions, *performances* i projectes sonors eren més madurs i coherents, en el sentit de seguir aquest fil narratiu. Les tres exposicions de memòria democràtica van constituir un univers propi. *La Copa del Generalísimo*, un partit de futbol amb el cap de Franco com a pilota, que es va jugar i gravar a les trinxeres republicanes convertides en espai de memòria, va tenir un ressò internacional. Van difondre i comentar el partit l'agència Reuters i cadenes de televisió dels Estats Units, Mèxic, França i Espanya, on TVE va organitzar un debat. També ho van recollir els diaris d'informació generalista, els diaris espor-

tius i les ràdios de més audiència. Poques vegades un esdeveniment generat a Moià havia tingut aquesta repercussió.

La revista inclou reflexions i opinions, favorables i adverses, als projectes vinculats a la planta de biogàs, tema que s'ha convertit en secció fixa, a la revista, que ha afirmat que les decisions que s'estan prenent són les més transcendents en més d'una dècada, per al futur de la vila. També hi ha aportacions d'autors diversos sobre les energies renovables i sobre temes vinculats a la simbologia franquista i a la guerra civil a Moià i Castellcir, així com en l'entrevista al director de cinema Marc Recha.

En aquesta època de l'any, doncs, que convida a assistir a festivals i exposicions, recomanem també visitar el Museu de Moià —ja que la proximitat, sovint, no és un factor decisiu per a motivar la visita. A més d'una museografia històrica i paleontològica destacades, el museu mostra «Desde el umbral de un sueño me llamaron», un projecte de l'artista Vanesa Peña Alarcón. A partir d'entrevistes amb gent vinculada a la història de les coves del Toll i de Moià, presenta una visió poètica i onírica de les coves, en la qual també intervenen fugitius replegant-se per salvar la vida durant la guerra civil. És una peça artística que recupera també la història de les Coves del Toll i que podria integrar-se en el discurs permanent del museu.

ÍNDEX

Editorial	3
Vida municipal	5
La consulta de Moià i l'espera del cens. <i>J. Font</i>	5
Visita a una planta de biogàs. <i>Aramoià</i>	6
Opinió	8
Els colls d'ampolla, socioecologia, equilibri ... <i>M. Fortuny</i>	8
Perquè puguin opinar ... <i>R. Manzanera, R. C. Moragas</i>	10
Actes i esdeveniments	12
Ex Abrupto, un pòsit creatiu any rere any. <i>E. Altarriba</i>	12
La Queixa	16
Les entitats informen	18
Nova campanya arqueològica a les Coves ... <i>Museu de Moià</i>	18
O tots o ningú! <i>Museu de Moià</i>	20
Cultura de la Dona & Cultura Activa. <i>Cultura Activa</i>	22
Comencem les vacances! <i>Junta de l'Esplai de la Gent Gran</i>	23
Biblioteca Municipal 1 d'Octubre	24
Moianès	26
50 anys de Trobades de Balls de Bastons. <i>J. Canamasas</i>	26
La transició energètica al Moianès. <i>Moianès Sostenible</i>	27
L'energia que ens cal. <i>D. Prat</i>	30
11a Universitat d'Estiu ... <i>Baqués, Gabriel, Permanyer</i>	32
El futur de les infraestructures del Moianès ... <i>J. Font</i>	36
Finestra Oberta	38
Eudald Pla. Sis obres de la sèrie «Sense títol»	38
Perfils	41
Marc Recha: «M'interessa el cinema ...» <i>R. Portet</i>	41
Natàlia Miró do Nascimento, l'ànima brasilera ... <i>E. Altarriba</i>	47
Una mica d'història	50
Castellcir: la creu de la «Santa Misión» ... <i>F. Rochel</i>	50
L'ermita del parc, evidències. <i>X. Serrano</i>	52
Esports	54
Antics futbolistes del C.E. Moià (15). <i>J. Martínez. J. Riera</i>	54
Inici de la petanca a Moià. <i>E. Pascual</i>	56
Miscel·lània	58
Continuaré caminant! (1). <i>M. Gutiérrez</i>	58
Breus	60
Publicacions	61
Moviment demogràfic / Necrològiques	64
Dades meteorològiques	66

Mabel Olea
(fot. Eduard Morató)

LA TOSCA Can Carner. Joies, 11-13 - 08180 Moià · latosca@latosca.cat · www.latosca.cat

Consell de Redacció: Eduard Altarriba, Àlícia Arisa, Neus P. Cirera, Jaume Clarà, Josep Font, Cristina Forcada, M. Carme Muñoz, Elvira Permanyer, Roser Portet, Josep Riera, Elisa Roca, Josep Ruaix
Administració: Eduard Gómez

Disseny de la revista: Soldevila. Disseny i Comunicació — Impressió: Winihard Gràfics, Moià
DL B-4501-1983 — ISSN 2014-5160, 2014-5179 (versió digital) — 8 números l'any. Preu de l'exemplar: 5'0 euros

Edita:

Amb el suport de:

LA TOSCA és membre de:

ASSOCIACIÓ CULTURAL
MODILIANUM

 Generalitat de Catalunya
Departament
de la Presidència

 Ajuntament
de Moià

 ACPC
Associació Catalana
de la Premsa Comarcal

VIDA MUNICIPAL

La consulta de Moià i l'espera del cens

Josep Font

El dia 6 de juliol els impulsors de la consulta van fer pública la campanya «L'Ajuntament no facilita el cens de la consulta popular de Moià». El dia 4 de juny, l'Ajuntament de Moià havia emès el decret d'admissió de la consulta que, en aplicació de la Llei 10/2024, iniciava el termini de 60 dies per aconseguir signatures de suport, ja que la llei estableix que calen, «en els municipis d'entre 1.001 i 20.000 habitants, un 10% de les persones cridades a participar, amb un mínim de 150 signatures». La comissió promotora assegurava que la Comissió de Control de la Generalitat els havia respost: «En el cas de les consultes d'iniciativa ciutadana, el cens de la consulta l'ha d'elaborar l'ajuntament en base als criteris definits per la sol·licitud presentada per la comissió promotora, atès que l'ajuntament seria, en aquest cas, l'administració convocant i hauria d'assumir totes les tasques lligades a la consulta (cens, espais de debat, meses, etc.). La comissió promotora es limita a sol·licitar la consulta i presentar les signatures exigides per la llei, però un cop fet això ja no intervé directament en l'organització.» Els impulsors asseguraven trobar-se en una situació d'indefensió, davant la no entrega del cens.

El 12 de juliol, un article a *Regió 7* titulava: «El govern de Moià esvaeix dubtes i es compromet a fer el cens de la consulta». En l'escrit, l'alcalde lamentava l'actitud de la comissió promotora de la consulta «per anar a fets consumats sense respectar acords ni buscar consensos», i argumentava que, per a elaborar el cens, havien esperat una resposta formal de la Comissió de Control de Consultes no Referendàries.

El Fanal afirma la nul·litat de l'aprovació inicial de la modificació del planejament

El 10 de juliol un comunicat d'El Fanal donava a conèixer una al·legació presentada aquell mateix dia per deixar sense efecte l'aprovació inicial de la Modificació puntual del planejament per a l'ampliació de l'activitat de l'escorxador i la construcció de la planta de biogàs municipal, que s'havia aprovat el 4 de juny en el ple de l'Ajuntament de Moià i que es va publicar el dia 11 de juny en el butlletí provincial.

Segons El Fanal, per a l'aprovació inicial és necessari que l'expedient inclogui el Document d'Abast, un document que ha d'emetre la Generalitat, i en aquest cas per a respondre a les consideracions que havia presentat El Fanal el 8 d'agost del 2024, sobre els continguts que havia de tenir l'estudi ambiental estratègic de la modificació puntual del planejament de Moià. L'entitat assegura que aquest és un pas imprescindible per a la tramitació del projecte i que la Generalitat els havia respost que encara no l'havien emès.

En tancar l'edició de LA TOSCA encara no era clar si es podia continuar la tramitació del projecte, amb esmenes, o bé si caldria fer l'aprovació inicial de nou en un ple, amb aquesta documentació.

Visita a una planta de biogàs

Aramoià

A mitjans de juny es va dur a terme una visita a una planta de biogàs propera a Moià i amb algunes característiques similars a la que es farà al nostre poble. Hi van participar una vintena de persones: algunes, tot i venir a títol individual, formen part de diversos col·lectius i entitats de Moià, i altres que havien manifestat el seu interès a conèixer aquest tipus d'instal·lacions. Aquesta vegada no va ser possible l'assistència dels regidors de l'oposició; esperem que a la pròxima vegada puguin venir, tractant-se d'una visita molt clarificadora.

El propietari va fer una llarga explicació dels diversos tipus de plantes de biogàs, les seves característiques, com funcionen i per a què serveixen, comparant la seva planta amb altres instal·lacions europees i destacant la gran importància que tenen pels seus beneficis mediambientals.

La planta que vam visitar gestiona els purins de les seves granges de porcs i altres residus agroalimentaris que li porten diverses empreses. Genera electricitat, escalfor i comercialitza el residu sec resultant, com a adob orgànic molt més beneficiós per a la terra que els purins.

Va ser una xerrada llarga, amb moltes intervencions per part dels moianesos expressant dubtes i demanant explicacions: com funciona, quin tipus de residus processa, quines molèsties pot ocasionar una planta com aquella, etc. De forma planera, però demostrant els seus coneixements, el propietari va anar resolent tots els dubtes i l'alcalde de Moià feia les extrapolacions a la futura planta moianesa, explicant com seria i desmentint totes i cada una de les fallàcies que s'han fet córrer a Moià, com que la planta depengui dels residus de

l'escorxador o que arribarien residus i fangs de depuradores de tot Catalunya. Va fer una petita explicació de com seria la planta moianesa, detallant els diversos residus que hi entrarien i com amb poques empreses, cap d'elles l'escorxador, es cobriria la part de residus agroalimentaris necessaris.

En diverses ocasions es va demanar al propietari pels arguments de la campanya contrària que s'ha fet al nostre poble, però d'un a un els anava desmuntant. Va acabar amb una reflexió: «Com pot un ecologista estar en contra d'una planta de biogàs que gestioni els residus locals? Tot són avantatges per al medi.» També explicitava que un cop feta, i un cop es demostrés com era de beneficiosa i sense

Xemeneies dels motors de cogeneració

inconvenients de cap tipus, hi hauria molts municipis que voldrien copiar el model.

Seguidament va començar una interessantíssima visita a les instal·lacions. La primera diferència va ser que aquesta planta no té naus tancades on fer les descàrregues dels residus. Per contra, a Moià és previst que hi hagi naus amb ventilació i filtres per a evitar que la planta faci pudor en el moment de la descàrrega dels camions, que és quan poden produir-se olors.

Un sistema totalment automatitzat gestionava els diversos residus que entren automàticament al digestor, i en permetia un control total a distància. Vam veure la sala de control, els dos motors de 450 KW cada un (a Moià se'n preveuen dos de 600 KW), la depuradora d'aigua, que amb un sistema d'osmosi generava 40.000 litres d'aigua cada dia, completament inodora i incolora.

El residu sobrant, el digestat, s'assecava amb l'escalfor dels motors i es compactava en forma de pèl·lets per a després comercialitzar-los com a adob orgànic, molt millor per a la terra que els purins, ja que els pèl·lets són d'absorció lenta i eviten la contaminació dels aqüífers i les pudors dels purins quan els aboquen als camps.

En tot moment vam poder comprovar l'absència total de fums de la xemeneia. En cremar el biogàs es genera CO_2 (transparent) i vapor d'aigua que solament és visible en determinades condicions atmosfèriques exteriors. Va ser una visita molt profitosa, que permeté dissipar qualsevol dubte, malfiança o opinió contrària a les plantes de biogàs, i, a més, desmentir amb fets tota la campanya de desinformació que s'ha fet a Moià.

En la darrera xerrada a Les Faixes es van ensenyar diverses plantes de

Cúpula del digestor on s'emmagatzema el biogàs hermèticament tancat

biogàs d'Europa i Catalunya que estan just al costat de pobles, d'escoles o d'hospitals sense queixes per part dels veïns, però com que el millor és veure-

ho de primera mà, continuarem aquest cicle de visites perquè tothom qui vulgui pugui veure una planta de biogàs personalment.

OPINIÓ

Els colls d'ampolla, socioecologia, equilibri de Nash

Miquel Fortuny. Biòleg

«Totes les coses que poden ser conegudes tenen nombre; ja que no és possible que sense número res pugui ser conegut ni conegut» (Filolau, 470 aC - 380 aC).

Podeu pensar que la sociologia queda molt lluny de l'àmbit de coneixement d'un biòleg, però no és cert, almenys per a unes generacions de biòlegs que han conegut l'obra del socioecòleg Ramon Folch i la del sociòleg Peter Ludwig Berger. Berger explica que un sociòleg és un individu interessat a comprendre la societat d'una manera disciplinada i que aquesta disciplina és de caràcter científic. Com a científic, també el sociòleg procura ser objectiu, mira de controlar les seves preferències i els seus prejudicis personals, intenta copsar clarament i no jutjar normativament.

Ramon Folch, un dels referents en la meua formació com a biòleg, es defineix com a socioecòleg i explica que la socioecologia, tot i que no s'ensenya com a tal en cap universitat, és una disciplina amb base biològica i social. Fa referència a l'habilitat professional o acadèmica per a interpretar i resoldre els fenòmens i problemes ambientals a la llum de les ciències socials i, així mateix, per a comprendre alguns fenòmens socials

a la llum del coneixement ecològic. Per exemple, quan diem que l'ampliació de l'escorxador a Moià pot ser un seriós problema ecològic, un considerable problema ambiental i un trasbals social i econòmic seriós, formulem una consideració socioecològica.

Tant per al biòleg com per al sociòleg, les regles del joc són científiques. En particular, l'ecologia, l'estadística i la teoria de la probabilitat han de ser de gran utilitat per a respondre certes preguntes diguem-ne de caràcter sociobiològic o socioecològic.

Deia Descartes en el *Discurs del mètode*: «És una veritat molt certa que, quan no estigui al nostre abast determinar què és veritat, haurem de seguir allò que és més probable.» I, realment, totes les qüestions que fan referència als tres projectes a Moià (regularització del polígon, ampliació de l'escorxador i planta de biogàs) són susceptibles de ser entesos amb els mètodes esmentats. Ara bé, si els projectes es decideixen per polítiques interessades, per pressió del sector porcí, molt potent econòmicament i amb gran influència sobre la política, o per decret, les matemàtiques no hi tenen res a modelar, però, com sempre, molt a dir i a mostrar. La situació produïda a Moià és

realment poc comprensible i genera frustració i desafecció ciutadana envers els polítics.

Si, tal com sembla, diuen i s'afirma, que és possible regularitzar el polígon sense sotmetre's al dictat de Masia Tero, i no es faci, és terrible. Origina confrontació.

Legalitzar el polígon sens dubte tindria un gran suport popular, previsiblement, almenys un 95% dels moianesos hi donaríem suport. Ara coneixem que una part important del polígon està legalitzat (Sector UAU 2001). Ara bé, l'ampliació de l'escorxador en un país amb massa porcs, segurament rebria un suport molt minoritari, i molt més copsant una trajectòria d'incompliments respecte al nombre de porcs sacrificats que, com sabem, és el doble del permès.

No es tracta, com va declarar Teòfil Camí, de creixement orgànic. Més aviat és una mentida incòmoda, que anticipa un futur sospitós en tots els àmbits. Solament la ignorància resignada, entenc, pot tolerar aquest desenvolupament insostenible (disfressat de desenvolupament progressista); però ignorar no és un dret, més aviat és una amarga servitud. No crec, doncs, que l'ampliació de l'escorxador rebés un suport més enllà d'un 25%.

La planta de biogàs en ubicació adequada i optimitzada a les necessitats reals, potser fins i tot rebria un suport del 50%.

Afegir que la sostenibilitat —sovint invocada per a defensar qualsevol cosa, sobretot si és perfectament insostenible, com ara el creixement d'escorxadors, plantes de biogàs desubicades o mal dimensionades, macrogranges—, respon a un model tecnocientífic supeditat a uns determinats valors ètics, massa sovint amb estrets interessos econòmics, de manera que no pot ser mai el resultat d'aplicar criteris fona-

mentalistes a la gestió de res. La socioecologia ha d'ajudar a entendre aquestes qüestions.

A Moià, els tres projectes que es volen aprovar (de fet, aprovats per decisió política d'un partit amb majoria absoluta) en un sol paquet redueixen dràsticament l'aprovació i el suport popular, que cauria segons aquestes probabilitats per sota d'un 12% ($0,95 \times 0,25 \times 0,50$).

Realment, l'ampliació de l'escorxador i la planta de biogàs (per dimensió i ubicació) representen un veritable coll d'ampolla a l'aprovació ciutadana i a la legalització del polígon. El matemàtic John Nash (la vida del qual donà lloc al film *Una ment meravellosa*, l'any 2001) va establir l'anomenat «equilibri de Nash», base de molts plantejaments socioeconòmics moderns establerts amb la mentalitat *win-win* (tothom hi guanya). La situació a Moià, que afavoreix l'economia expansionista de l'escorxador, és un joc *win-lose*, molt pocs són els *winners*, guanyadors, i aquest triomf amb tants perdedors irritats porta a situacions a la llarga insostenibles. Haurien de ser els guanyadors, que de tan *winners* molts ciutadans els veuen més aviat com a *guilties*, és a dir culpables, i cercar un *win-win*, perquè si no s'acaba en *lose-lose* (tothom hi perd). La bona governança hauria de recórrer més sovint a cercar solucions *win-win*.

No soc jo qui ho diu, va ser John Nash, Premi Nobel d'economia l'any 1994, per la seva teoria de jocs. En qualsevol cas, estic d'acord amb Nietzsche en assegurar que tenir fe (en la bondat de tot plegat) vol dir no voler saber la veritat. La transparència, com que és opinió majoritària, ha estat absent. Realment sap greu. Per cert, és molt escaient recordar Julio Cortázar, *Historias de cronopios y de famas* (1970): «Las escaleras se suben de frente, pues hacia atrás o de costado resultan particularmente incómodas.»

Perquè puguin opinar els nens i nenes de Moià

Rafael Manzanera, Raquel C. Moragas

La piscina és un lloc màgic per a parlar i reflexionar. Estàvem mirant els nens i nenes de la piscina petita, tot parlant del polígon, de l'escorxador, de la planta de biogàs i de la calor. Sobretot de la calor. Discutíem sobre la importància de comprendre les coses per a poder decidir els temes plantejats.

És molt complicada, la lògica administrativa de les autoritzacions del territori municipal: polígons, zona urbana, zona industrial, zona rural. No diguem com és de complicat el funcionament de les empreses, especialment de les càrniques, les ramaderes, amb pràctiques tot sovint qüestionables, malgrat les connexions que aniran tenint progressivament amb la innovació tecnològica i mèdica. La situació econòmica i empresarial del sector és molt complexa.

Les tecnologies destinades a millorar el tractament ambiental, amb les plantes de biogàs al centre del debat al poble. Tenim grans experts a la universitat, a l'administració pública i moltes empreses. Moviments de participació ciutadana que s'hi impliquen. Podem estar segurs que tindrem opinions diverses.

També parlàvem de l'alcalde, un home molt considerat, protagonista del sanejament econòmic de Moià i l'enfortiment de la comarca del Moianès. Sempre feia bandera de la necessitat de consultar la voluntat popular i era un defensor de l'honestedat en la gestió pública.

Miràvem els infants i pensàvem com podríem explicar-los la situació de Moià, el debat sobre el que està passant, les decisions que s'han de prendre, d'una manera comprensible i sen-

se agressivitat. D'una manera senzilla i correcta. Sense prejudicis ni superficialitat.

I ho em intentat en forma de conte. Una vegada hi havia... (En escriure contes és fonamental la cronologia, com va començar la història.)

* * *

Hi havia un polígon que s'havia de legalitzar, que necessitava créixer, que disposava de recursos per a fer-ho i de voluntat del conjunt de nens i nenes del poble per a dur-ho a terme. Molta gent treballava, molts infants tenien pares i mares, avis i àvies que treballaven en empreses d'allà. Era una cosa bona. Cap ni un pot estar en contra d'organitzar i legalitzar el que tenim.

Hi havia unes empreses càrniques que necessitaven l'ampliació de les seves instal·lacions per a produir més, i això té força interès estratègic. Els pares i mares que treballaran allà i en altres empreses del polígon, segur que tindran més futur. Però l'impacte ecològic d'això, els camions, els residus, l'ocupació d'espais i el desplaçament de l'equilibri existent, era innegable.

Hi havia unes tecnologies, unes màquines, que servien per a evitar que les coses que llencem, perquè no es poden reciclar o reutilitzar, facin el menor mal possible. Són unes instal·lacions que converteixen les deixalles en energia i les eliminen. Cal vigilar molt que no facin pudor i que tinguin la dimensió estrictament necessària perquè no es deteriori el seu bon funcionament.

Hi havia un ajuntament, representant dels nens i nenes de Moià, que vigilava que els polígons fossin legals i funcionés-

sin bé, que les empreses actuessin bé i no fessin coses de més o de menys, que es respectés el medi ambient actuant sobre els residus, i que es tingués en consideració l'opinió dels seus convilatans, dels infants de Moià.

Però la cosa s'havia enredat.

Per què s'havia de fer tot, tot alhora i sense cap modificació en base al que opinessin els nens i nenes de Moià?

Un alcalde que havia fet tantes coses podria explicar millor per què, si la legalització del polígon la vol tothom, la planta de biogàs pot generar un acord ampli sobretot si es reesituïa al més lluny possible de la vila, i alhora l'ampliació de l'escorxador genera tanta desconfiança i rebuig, segueix mantenint el paquet de tres coses i sense cap modificació? O tot o res! I sense necessitat de fer cap consulta sobre el tema. No s'entén, sincerament no s'entén.

En els contes, també són molt importants els personatges.

Hi havia un alcalde que era amant de la participació de la gent, comprensiu amb les empreses del món rural i el medi ambient; proper als moviments populars, de la ciència i del progrés.

Hi havia uns empresaris d'un sector molt important per al país, tot sovint amb dificultats de modernització i de compliment de les normatives, amb impacte econòmic important i impulsors de moltes activitats, algunes sota sospita.

Hi havia persones molt implicades en els moviments de conservació del medi ambient, de respecte a les limitacions productives i conscients que el càrnic és un sector amb un importantíssim impacte ambiental.

Hi havia molts nens i nenes amb ganes de donar la seva opinió. Tant de bo que la puguin donar, millor si és matisada respecte als diferents components de la problemàtica, i que es tingui en consideració.

Com en els contes, hi havia fins i tot un castell, que era molt antic encara que es digués Nou. Hi havia unes plantes curatives i uns insectes vitals per a l'equilibri ecològic, que també haurien de marxar o conviure amb els canvis, i això en situació de debilitat extrema.

* * *

No sabem com acaba el conte. Ens fa por que acabi malament. Amb el desencís de molta gent, a la qual no s'ha volgut deixar participar, encara que sigui sense capacitat decisòria. Perquè, passi el que passi, el mal ja s'haurà fet.

Aquestes coses que generen una divisió profunda són les més importants d'afrontar. Acceptant que no tothom quedarà content, però que tothom s'haurà sentit protagonista en donar la seva opinió. Sense intervenció judicial, sense conflictes, sense imposicions ni ruptures.

Perquè, es faci el que es faci, tots haurem de continuar plegats i sentint que formem part d'un col·lectiu humà que s'estima Moià, que cuida la seva economia sense oblidar que el més important és el seu equilibri ambiental: Una Salut (*One Health*) li diuen, de persones, animals i medi ambient.

Hem estat capaços de no fer servir cap paraula tècnica, i encara menys cap desqualificació o insult. A casa nostra tenim persones que escriuen molt bé, i que dibuixen també molt bé, i uns i altres podrien continuar la feina. Un conte per als nens i nenes de Moià, perquè puguin opinar.

ACTES I ESDEVENIMENTS

Ex Abrupto, un pòsit creatiu any rere any

Eduard Altarriba

Fa deu anys des de la gènesi del festival experimental de creacions contemporànies Ex Abrupto. Una dècada d'ençà que va començar com comencen aquestes coses: amb l'entusiasme (i un punt d'inconsciència) d'una colla de persones més o menys joves, més o menys relacionades amb l'art i la creativitat. Uns inicis precaris i explosius que, després d'alguns anys de dubtes sobre la seva pervivència, s'han anat consolidant, col·leccionant suports i complicitats que han permès de conservar l'essència i, alhora, anar creixent amb una fórmula consolidada i intrínsecament relacionada amb el poble de Mojà.

Enguany la prèvia del festival va ser la *Copa del Generalísimo*, una *performance* orquestrada el dijous dia 3 de juliol, després d'un aiguat apocalíptic, de la mà dels artistes Eugenio Merino i el col·lectiu Indecline. L'obra consistia a jugar un partit de futbol amb el cap de Franco com a pilota (malauradament no el real, sinó una excel·lent rèplica en resina) a la zona de les trinxeres de la guerra civil, al Toll. L'acció era en essència un acte antifeixista necessari en aquest temps de foscos retorns, com molt bé va expressar Indecline en el programa especial del festival (efectuat per Ràdio Mojà) tot referint-se al seu país, els Estats Units de Mr. Trump. En tot cas, per obra i gràcia dels pescadors de clicks i titulars cridaners, l'acció va aconseguir un ressò mediàtic que poques vegades havia aconseguit el festival, per bé que, en certa manera, va eclipsar des d'un punt de vista comunicatiu la resta de l'esdeveniment. Sigui com sigui, el fet que l'any 2025 algú encara xuti amb ràbia la testa *fake* del *generalísimo* i això desperti temors i ofengui una munió de nostàlgics

o neonostàlgics, ens planteja fins a quin punt l'ombra de Franco encara s'allarga a través de les generacions i segueix present en els racons obscurs d'aquesta nostra societat.

El festival pròpiament, però, va tenir el seu acte inaugural per segon any consecutiu a l'església de Santa Maria, comptant, altra vegada, amb la indispensable Orquestra de Cambra del Moianès tocant *Narrativa invertida*, un concert *ex professo* basat en cançó popular catalana (passada pel filtre del Sr. Vallejo i companyia) que compassà la magnífica dansa de la ballarina i coreògrafa Mabel Olea. L'església presentava un ple absolut, amb un públic absort per aquesta proposta immersiva que consolida Santa Maria com un espai de propostes culturals en general i de l'Ex Abrupto en particular, tot confirmant la relació ambivalent que el festival té amb la cultura cristiana. Una relació que van explicitar Eudald Pla i Nerea Campo, organitzadors de l'esdeveniment, durant la presentació per a professionals que el mateix divendres va fer el seu *via crucis* particular pels espais del festival. «Gènesis» era la temàtica d'aquest any, una referència directa al primer llibre del Pentateuc, una mirada enrere, als orígens, però, com assenyalava Campo en el text curatorial del festival, «lluny de ser una reconciliació passiva o un simple gest estètic, aquest acte és una apropiació del text religiós per fer-li dir el que nosaltres volem, per subvertir la devoció del text vers el text sagrat». Parlem d'una gènesi que no remet a l'acte creatiu, sinó a les relacions de poder i la seva violència subjacent, la jerarquia entre creador i creat, llei, submissió i religió. *Pas mal*, en aquests temps de genocidis bíblics.

La «Copa del Generalísimo». Concert inaugural a l'església parroquial (fot. Eduard Morató)

Però en certa manera podríem dir que aquests són temes essencials, recurrents, del festival. No sempre evidents, no sempre explícits, no sempre assequibles. Remors subjacents que, a vegades, afloren en forma de memòria històrica, com el cas de l'esmentada testa de Franco o altres propostes que hem pogut veure en l'edició d'enguany, com ara l'exposició *Nacionalcatolicisme* o *Desde el umbral de un sueño me llamaron*. La primera proposta ens exposava les cicatrius del passat en forma d'espectaculars fotografies gegants instal·lades als baixos enrunats de Cal Juli mostrant escenes dels primers anys del franquisme al poble amb tota la parafernàlia nacionalcatòlica dels vencedors i acompanyat d'un vídeo inèdit de l'entrada de les tropes franquistes a la vila. La segona proposta també ens volia acostar a aquest període des d'una altra perspectiva plasmada en uns vídeos fruit de la investigació de Vanesa Peña Alarcón (amb la col·laboració de Modilium i l'Arxiu Municipal) al voltant de les coves del Toll. A partir d'aquesta premissa, l'artista volia rebuscar en la memòria col·lectiva històries de resistència relacionades amb les coves, unes històries no sempre recollides per la historiografia oficial. I encara hi afegiria la llarga *performance* efectuada a @acobert per Maria Stroyanova desfullant la memòria personal i la història oficial del seu país, Bulgària.

Les altres aproximacions a la gènesi van ser més variades. Com ja sabem, l'eix topogràfic del festival és el carrer de Sant Sebastià, amb la inestimable col·laboració de les veïnes que obren les portes de casa seva per esdevenir efímeres galeries, encara que enguany el festival ha anat conquerint nous espais, com la plaça Major, on l'artista Paola Massi va fer unes *performances* que implicaven el seu cos i bols de fang tou, o la

sala petita del Casal, on Joan Moray presentava una peça de vídeo no apta per a ments sensibles, que versava sobre el dolor i el patiment. Particularment vaig sentir un cert entusiasme per la proposta exposada al número 18 de Sant Sebastià, on el col·lectiu Estudio San Martín va fer servir la IA per a fer un *mix* de textos sagrats i conceptes tecnològics amb vista a compondre una nova *Sagrada Bíblia Artificial* de cara a una plausible posthumanitat. Aquest concepte, però, es concretava en un objecte tradicional, una Bíblia enquadernada que es podia fullejar per resseguir capítols com la gènesi informàtica que obre aquesta cosmogonia *hi tech*.

L'espantall de la predicció meteorològica va fer moure de manera preventiva la ubicació d'alguns actes programats a l'aire lliure. Així, el mercat de l'autoedició va anar a parar al claustre de l'Escola Pia, una ubicació que oferia un cert caliu arquitectònic. Com deia la nostrada ceramista la Pitroig, l'espai recorda els mercats d'abans, com una plaça. I a recer de les inclemències, és clar, que una cosa és la ceràmica i una altra són els *fanzines* i les altres creacions de paper que exposen el gruix dels paradistes. A més, a les rereparadetes s'hi van instal·lar els artistes del tatuatge, cosa que donava encara més color al conjunt. Tot plegat fa pensar en una reiteració de la ubicació en futures edicions, encara que potser una barra de bar que donés servei tant a aquest espai com a l'església adjacent seria quelcom a tenir en compte. Menys afortunat, a parer meu, va ser l'elecció de Les Faixes per a les activitats infantils i les intervencions nocturnes. Potser perquè queda apartat de l'espina del festival, potser per la desolació d'aquell aparcament que dona accés a l'espai. En tot cas, és evident que no hi ha tants edificis en el poble que puguin preservar actes de la dimensió de l'Ex Abrupto d'un esdeveniment meteorològic.

«Messies 16:09», a l'església de l'Escola Pia (fot. Eduard Morató). Mercat de l'autoedició, al claustre (fot. E. Altarriba)

«Collective Harmonies», d'Eneritz Tejada
(fot. Eduard Morató)

rològiques que, amb un cert retard sobre l'hora prevista, van acabar arribant per fer la seva particular *performance* de xàfec i tronades.

Em deixo moltes coses, algunes de les que vaig presenciar gaudint-ne i d'altres que, malauradament, em vaig perdre. Els vídeos seleccionats per Cloe Massota a Sant Josep, el *Messies 16:9* que va fer sonar Espectre a l'Escola Pia, la barroca peça *Apòcrif* d'Anna Viñas que ha il·lustrat el cartell d'enguany, el treball fet amb les escoles del poble, la hipnòtica màquina d'Àlex Rigol, la delirant peça videogràfica *Padre Nuestro* de Maria Cañas o les propostes nocturnes a les quals no vaig assistir (tenim una edat)... Em resta, però, la sensació d'energia que, any rere any, com un pòsit creatiu, el festival va deixant al poble. Que continuï.

La Queixa

El 10 de juny vam haver de suportar la forta pudor després d'un camió que passava per l'encreuament del Poble Nou, d'on van caure detritus putrefactes de porc. Com és que aquesta desferia la porten sense tapar, amb la falta d'higiene i la insalubritat que això significa? Els bombers van netejar la carretera; però, essent dies de molta calor, la pudor la van patir els veïns del poble. L'incident s'ha repetit el 26 de juny i el 15 de juliol. Preocupa que, amb el projecte d'ampliació de l'escorxador, el moviment de camions transportant aquest tipus de detritus es multipliqui, i les pudors també. **S.M.**

Podeu enviar les vostres queixes, suggeriments, etc. a latosca@latosca.cat. Cal un text breu, acompanyat per una fotografia. Pot anar signat amb pseudònim o inicials, però en el correu heu de fer constar el nom i cognoms.

9 de cada 10 incendis són causats per persones

Al camp, tota imprudència és fatal.
Si lences una burilla pots provocar un foc.

Evitar-ho i protegir-te comença amb tu.

Si veus foc o fum, truca al 112.
Informa-te'n a incendis.gencat.cat

Diputació
Barcelona

Generalitat
de Catalunya

tothom El Govern de

LES ENTITATS INFORMEN

Nova campanya arqueològica a les Coves del Toll

Museu de Moia

L'estiu trepitja fort tant al Museu de Moia - Casa Museu Rafel Casanova com al Parc Prehistòric de les Coves del Toll. L'inici d'una nova campanya d'excavacions arqueològiques, la restauració de la geganta de Moia o les exposicions en el marc del Festival Ex Abrupto 2025 són algunes de les notícies d'actualitat del museu i els seus equipaments.

El dia 23 de juny l'equip de l'IPHES-CERCA va iniciar la seva vint-i-tresena campanya arqueològica a la cova del Toll i a la cova de les Toixoneres, codirigida per Ruth Blasco (investigadora de l'IPHES-CERCA), Anna Rufà (investigadora de l'ICArEHB-Universidade do Algarve), Florent Rivals (investigador ICREA a l'IPHES-CERCA) i Jordi Rosell (professor de la URV i investigador de l'IPHES-CERCA).

La darrera campanya a la cova de les Toixoneres va destacar per l'aparició d'una acumulació de restes animals de fa més de 230.000 anys, entre els quals s'aprecien rinoceronts llanuts, cavalls, cèrvids, urs o ossos de les cavernes. Paral·lelament, es va començar l'excavació a la zona exterior de la cova del Toll, espai associat al processament de carn durant el Paleolític, d'on es van recuperar algunes eines lítiques i restes òssies d'ós de les cavernes.

La campanya, en aquest cas, seguirà la línia dels anys anteriors, investigant per aprofundir en el poblament Neandertal a la Catalunya Central des de fa 200.000 anys (gràcies a la presència de fogars) fins a les últimes poblacions ara fa uns 35.000 anys. Concretament, se centrarà a continuar l'excavació dels nivells arqueològics situats a l'entrada de la cova de

les Toixoneres i amb una cronologia al voltant dels 90.000 anys, on, durant les campanyes anteriors, es van recuperar dos fragments de crani d'un Neandertal juvenil.

* * *

D'altra banda, els habituals del museu haureu notat certs canvis a la planta baixa, ja que, des del 13 de juny, el cap de la geganta antiga de Moia es troba exposat just al costat del pou. Després de les intervencions i restauració duta a terme durant els darrers mesos, ara és completament visitable per al gaudi de tots els apassionats pel món geganter i pel patrimoni festiu moianès. Recordeu: es pot visitar de forma gratuïta en l'horari d'obertura habitual del Museu de Moia - Casa Museu Rafel Casanova.

* * *

Seguint la línia expositiva, l'artista Vanesa Peña Alarcón presenta al Museu de Moia el resultat de la seva residència a l'espai de pensament crític i creació artística A Cobert dins el projecte «Non Terrae Plus Ultra», en el marc del festival experimental de creacions contemporànies Ex Abrupto. El projecte *Desde el umbral de un sueño me llamaron* convida a anar més enllà del relat patrimonial estàtic del Parc Prehistòric per començar a entendre'l també com un enclavament popular i habitat en resistència, a través de les seves escasses galeries, on encara podem identificar somnis col·lectius recents, enamorats fabulant futurs possibles o fugitius replegant-se per salvar la vida durant la guerra civil. El projecte s'ha dut a terme a través d'una residència artística i un procés d'investigació amb fonts documentals i testimonials vinculades a la memòria

de la repressió derivada del cop militar de 1936, en col·laboració amb diversos agents del territori com el Museu de Moià, l'Arxiu Històric de Moià o l'Associació Cultural Modilium. El resultat es pot visitar al Museu de Moià des del divendres 4 de juliol fins al 31 d'agost. Paral·lelament, diversos espais vinculats a la memòria democràtica moianesa es troben senyalitzats de manera efímera, així com un repositori digital que recupera testimonis, memòries i resistències a disposició dels veïns.

Alhora, en el marc del mateix festival Ex Abrupto, l'artista Eugenio Merino va presentar l'obra *La Copa del Generalísimo*. El 3 de juliol es va disputar un partit de futbol simbòlic, en què el cap del dictador Francisco Franco va servir com a pilota. Posteriorment, el 4 i 5 de juliol, el cap va ser exposat al museu, concretament a la segona planta, al Museu Ar-

queològic i Paleontològic, entre les restes de la fauna quaternària i restes humanes prehistòriques. Només entre la tarda del divendres i el dissabte van visitar més 300 persones el Museu de Moià en el marc del festival.

Aquell mateix cap de setmana, i en concret el diumenge 6 de juliol, la Casa-Museu Rafel Casanova va acollir dues visites narrades ofertes per l'Agència Catalana del Patrimoni Cultural en el marc de la Universitat d'Estiu del Moianès. De forma gratuïta, 45 visitants van recórrer les estances de la planta noble de la casa natal de Rafel Casanova guiats per la narradora oral Patrícia McGill. Gràcies a aquesta es va descobrir un vessant diferent del patrimoni, en el qual s'entrellaçaven històries sorgides dels objectes, de les estances i sobretot d'aquells que l'habitaven.

Campanya arqueològica de l'IPHES-CERCA (fot. Museu de Moià)

Per acabar, volem recordar als lectors els nostres horaris d'estiu. De l'1 de juliol al 31 d'agost, el Parc Prehistòric de les Coves del Toll obrirà de dilluns a divendres de 10 a 14 hores; caps de setmana, festius i ponts, de 10:15 a 16. Pel que fa al Museu de Moià, es mantindrà l'horari

habitual durant el mes de juliol. Durant el mes d'agost, el Museu de Moià obrirà el dijous i el divendres de 10:30 a 14; caps de setmana, festius i ponts, de 10:30 a 14 i de 16 a 19. A més, durant la Festa Major de Moià, el museu també estarà obert de 10:30 a 14 els dies 11, 12 i 13 d'agost.

O tots o ningú!

Museu de Moià

L'any 1978 es va retirar, amb anys de retard, de la façana de l'església de Moià la placa en commemoració dels caiguts en la guerra civil del bàndol rebel. Va ser la intervenció anònima d'algun vilatà o vilatana la que propicià que aquella placa fos retirada. Una pintada deixava llegir la frase «O tots o ningú!» sobre la llista de noms. Feia referència a tots els morts del bàndol republicà als quals no s'havia erigit cap placa ni monument que els recordés.

Des del Museu de Moià volem començar la recerca històrica del que va passar aquella nit. Testimonis, fotografies d'abans, de després, qualsevol coneixement és vàlid, per molt que passés de boca en boca.

Us animem a fer-nos arribar tot allò que sapigieu, tant de la placa com dels fets que van obligar a retirar-la. Podeu fer-ho a través de correu electrònic comunicacio@covesdeltoll.com, pel telèfon 93 820 91 34 o deixant-nos una carta a la bústia del museu (c/ Rafel Casanova, 8, 08180 Moià; la trobareu a la part dreta de l'edifici). Preservarem la vostra intimitat, si així ho voleu, de manera que tot serà de forma anònima.

level

ACADÈMIA D'IDIOMES

Anglès, francès,
alemany, italià,
castellà i català

25 anys
d'experiència

5 aules

96% d'exàmens
Cambridge
aprovats

Classes a partir
de 3 anys

LA PRIMERA ESCOLA D'IDIOMES DEL MOIANÈS

UN EQUIP
DINÀMIC
I **PROPER**

ENS ADAPTEM
ALS TEUS
HORARIS
I **NECESSITATS**

PROFESSORS
QUALIFICATS
I AMB **EXPERIÈNCIA**

MÉS DE
1000
ALUMNES
ENS AVALEN

levelidiomes.com

Biblioteca Municipal 1 d'Octubre

Roc Casagran i Imma Soler, a Les Faixes

La biblioteca va encetar el mes de juny amb el taller «Toca-Toca amb animals vius: coneguem els amfibis i els rèptils», a càrrec de l'Associació Bioeduca, per a celebrar la Setmana de la Natura. El taller va aixecar molta expectació entre petits i grans a l'hora de veure serps, una tortuga o un camaleó. Més endavant es va fer un taller relacionat amb pintar amb les mans.

Es van dur a terme dues xerrades molt interessants i de temàtica ben diferent: «Parlem de donació i trasplantaments», amb Jorge Twose, responsable de Comunicació i Divulgació de l'Organització Catalana de Trasplantaments, i Rosa Grau, representant del Club de la Crema-llera. I una segona xerrada dins el cicle «Moianesencs voltant pel món»: «Sabai sabai», un tastet d'Àsia per alguns racons dels Emirats Àrabs, Índia, Tailàndia, Laos, Vietnam, Cambodja, Malàisia i Xina», a càrrec de Diana Dibau i Dídac Khotso, amb la col·laboració d'El Fanal.

A finals de juny, i dins el cicle de xerrades sobre patrimoni que organitza el Cer-

cle Artístic del Moianès i l'Associació Amics del Campanar de Moià, Carles Freixes, director del Museu Diocesà i Comarcal de Solsona, va parlar «Del Corpus a la Festa Major: la litúrgia i la cultura des de l'època medieval fins als nostres dies», acompanyat de la projecció de fotos antigues.

El dia 20 de juny es va presentar el poemari *La rêmora*, a càrrec del seu autor, el poeta, filòleg i crític literari Ricard Mirabete, acompanyat de l'artista Clara Payàs.

En el club de lectura del mes de juny es va fer la trobada dels clubs de lectura del Moianès a l'Espai Hemalosa a Santa Maria d'Oló, i en aquesta ocasió s'establí tertúlia amb l'escriptora Marta Julià sobre el seu llibre de relats curts *Alguna cosa més enllà*. La trobada va aplegar una seixantena de lectors de Calders, Castellterçol, Moià i Santa Maria d'Oló.

Amb motiu dels noranta anys de la biblioteca, pel juliol es va celebrar la trobada dels clubs de lectura del Bages, Berguedà i Moianès a l'Espai Cultural Les Faixes. Més de dues-centes cinquanta persones es van reunir per fer tertúlia sobre la novel·la *Somiàvem una illa*, amb l'escriptor i mestre Roc Casagran, acompanyat d'Imma Soler. La trobada va ser un èxit tant pel nombre de participants com per l'obra i autor escollits.

Durant el mes de juliol s'han celebrat els ja tradicionals «Contes a la fresca del parc». La primera sessió, «Contes per a plorar de riure», va comptar amb la rondallaire Sandra Rossi, i la segona sessió ha anat a càrrec de Vivim del Cuento.

Recordeu que fins a finals d'agost trobareu la «Bibliopiscina» a la piscina municipal, i les tardes a partir de les 18 h, al parc hi trobareu el BiblioParc, per a gaudir de la lectura a la fresca del parc.

L'ABC DE LA CALOR

CONSELLS PER
A UN ESTIU SEGUR

AIRE

A l'aire lliure,
ves per l'ombra
i busca refugis
climàtics.

BEURE

A l'estiu,
hidrata't
sovint, fins i
tot sense set.

CASA

A casa, tanca
persianes de dia
i obre finestres
de nit.

SI FA CALOR, PROTEGEIX-TE.
TROBA MÉS CONSELLS A
canalsalut.gencat.cat

061/Salut
Respon

Generalitat
de Catalunya

Tothom

Cultura de la Dona & Cultura Activa

Cultura Activa

El dia 24 de maig va tenir lloc a Les Faixes la presentació de l'entitat Cultura Activa, que vol ser l'hereva renovada i posada al dia del que fou Cultura de la Dona, que enguany està d'aniversari.

El 28 de setembre de 1935 es va constituir l'associació Cultura de la Dona a l'edifici del Casal Catòlic, essent la primera associació constituïda a Moià en què la dona era la protagonista. Aquesta associació cobria les necessitats d'aprenentatge de les dones del poble pel que fa a coneixements bàsics de cultura i costura, i per això va començar amb «classes de gramàtica i aritmètica, catequesi, francès, lectura i escriptura, costura i cuina». El juliol de 1936, amb l'esclat de la guerra civil, l'associació es veié obligada a tancar les portes i no seria fins al gener de 1947 que tornaria a constituir-se amb el nom de «Instituto de Cultura y Educación para la Mujer», aquesta vegada amb seu a l'edifici de l'Ajuntament Vell, a la plaça de Sant Sebastià. En la segona etapa impartiren formació so-

bre «art de l'agulla, brodat a màquina, mecanografia, literatura i classes de cuina».

Durant la darrera etapa, l'assemblea de sòcies va aprovar un canvi de nom de l'entitat amb la intenció d'adaptar-se als nous temps i gaudir d'una major obertura, passant-se a dir **Cultura Activa**. Com es va dur aquest canvi de nom i per què?

En l'assemblea de sòcies del dia 22 d'abril del 2022, una d'elles va proposar canviar el nom de l'entitat entenent que Cultura de la Dona el trobava no inclusiu i amb reminiscències franquistes. Es va acordar fer una votació, en primer lloc per si es volia canviar o no el nom, i, una vegada guanyat el sí, s'obrí un període de proposta de possibles noms que portarien posteriorment a votació, i d'entre tots els que es proposaren el més votat va ser Cultura Activa. Tot i això, en l'assemblea també s'acordà que el canvi seria només d'imatge, però que l'entitat continuaria registrada amb el nom de «Cultura de la Dona» per no perdre el passat d'una

Montserrat Gaja, en l'acte de presentació

entitat moianesa amb noranta anys d'història.

Seguint amb aquesta adaptació a la realitat social, es proposa un gir tant en la composició com en els objectius de l'entitat, de manera que s'obre a les necessitats i inquietuds de tota mena del seu gènere. Pel que fa a la junta directiva, deixa de ser formada exclusivament per dones. És presidida per Montserrat Gaja, amb Sílvia Mur com a secretària, Mònica Bargalló com a tesorera i Agnès Oriol, Núria Vilaseca, Quim Rovira i Òscar Valverde com a vocals.

Es vol continuar amb els tallers de cuina, de manualitats, de labors, etc. que tant ha caracteritzat l'entitat, però d'una altra manera. Un taller de cuina avui s'entén com a monogràfic sobre aspectes culinaris d'interès, des de preparar

sopars freds a fer una cuina fàcil per a joves, o una cuina ràpida i saludable per a suplir la manca de temps, o conèixer esmorzars saludables per a infants, etc., impartits per professionals del sector. Pel que fa a les manualitats, poden ser des de decoració floral aprofitant els professionals del poble o d'artistes de diversos sectors que puguin organitzar (pintura, dibuix, etc.).

Un altre aspecte a destacar és l'ofertament que l'associació fa a totes les persones del món de l'art, l'artesanía, la literatura, la música... que tenen dificultats per a fer visible la seva obra: l'associació està a la seva disposició per a aixoplugar i ajudar a fer possible la seva visualització facilitant espais i materials, així com el recolzament de la junta i de les sòcies per donar-les a conèixer.

Comencem les vacances!

Junta de l'Esplai de la Gent Gran

El dia 16 de juny es tancava l'Esplai per a fer-hi obres de millora, molt especialment per a evitar que es repeteixin les

filtracions d'aigua que tants maldecaps han donat i que han malmès els sostres. Si tot segueix el calendari previst, pel setembre ja es podran reprendre les activitats (cursos, assajos de la coral, del teatre, balls, ioga, etc.).

El diumenge dia 29 de juny es va fer el tradicional dinar de germanor, amb més de cents socis i sòcies al restaurant El Toll de Collsuspina. A l'hora de les postres va ser homenajada la persona més gran present al dinar, la sòcia Montserrat Fando, acompanyada de la més jove, la conserge de la tarda, Anna Monllor.

Per a arrodonir la festa es va fer un ball animadíssim durant dues hores al mateix restaurant a càrrec del Duo Cabana. El ball s'havia de fer a la sala polivalent de l'Esplai, però, degut a les obres, es va fer al mateix restaurant.

Fot. Esplai de la Gent Gran

MOIANÈS

50 anys de Trobades de Ball de Bastons

Josep Canamasas

El dia 6 de juny la Coordinadora de Ball de Bastons de Catalunya va donar el tret de sortida a la celebració de les 50 Trobades de Ball de Bastons, en un acte especial que es va desenvolupar a Santa Maria d'Oló, ja que aquesta fou la localitat que acollí la primera Trobada de Bastoners de Catalunya, el dia 6 de juny de 1976.

L'acte inaugural va tenir lloc a les nou del vespre a l'espai Hemalosa. Va començar amb un bon aperitiu, acompanyat de música tradicional a càrrec del grup Vora-vent. A mig aperitiu van començar els parlaments. El primer fou d'Albert Vilarmau Castillo, regidor de Cultura de Santa Maria d'Oló. Va ressaltar l'orgull d'haver estat el primer poble a organitzar una Trobada Nacional. Després, Josep Canamasas

Güell, exbastoner, va explicar els motius que portaren la colla de bastoners d'Oló de l'any 1976 a organitzar aquesta trobada. Per una banda, la colla de l'època volia fer un homenatge als antics bastoners del poble, ja que durant la dècada dels anys seixanta Oló havia deixat de ballar ball de bastons i, durant els setanta, gràcies als antics bastoners, es pogueren recuperar tots els balls. L'altre motiu era que durant la segona meitat del segle XX molts pobles van deixar de ballar ball de bastons i, en molts casos, si bé avui tornen a tenir bastoners, ho fan amb balls totalment nous. Van considerar que una jornada de germanor i conèixer altres colles ajudaria a fer que no es perdés aquest patrimoni. A continuació, Xavier Ramon Molins,

Els bastoners de Santa Maria d'Oló (fot. J. Canamasas)

president de l'Associació Faixa i Picarol, entitat que es dedica a promoure i difondre la cultura popular i tradicional catalana, va explicar com s'havia fet el llibre *50 Trobades Nacionals de Ball de Bastons de Catalunya*. Aquest volum és l'ampliació del que ja s'havia editat l'any 2009, de Robert Rovira Ferré, que recollia trenta-dues trobades i que ara s'ha ampliat fins a cinquanta. A més, inclou un resum a càrrec del president de la Coordinadora titulat «Un camí de tradició i germanor», en què explica per a què han servit aquestes trobades. També hi ha un article de Daniel Vilarrúbies Cuadras sobre l'origen del ball de bastons, en el qual ens informa que la data més antiga que parla d'aquest ball és del segle XVI i no del segle XII com afirmava Amades. Tot seguit, Pau Sonet Martínez, il·lustrador del llibre, va explicar la incorporació al llibre dels dibuixos de cada colla bastonera i del seu escut. A continuació, J. Ramon Parés Corretgé, president de la Coordinadora de Ball de Bastons de Catalunya, va explicar que aquest any també se celebren els quaranta anys de la Coordinadora. Va agrair la feina feta per tots els presidents i lamentà que, malgrat la feina que s'ha fet, el ball de bastons continua essent el germà petit dins el món de la cultura. També va explicar les activitats que es duren a terme durant tot l'any, ja que la jornada del 6 de juny és tan sols l'inici d'una sèrie d'activitats.

De fet, la segona activitat va ser portar més de cinquanta colles de bastoners

a Montserrat. Amb motiu de la celebració del mil·lenari, el dia 21 de juny, Montserrat va reunir 53 colles i més de 1.100 bastoners, celebrant així la primera trobada de bastoners a l'abadia. Es van fer dues cercaviles, que acabaren amb un petit esmorzar per a totes les colles abans de començar la missa. Els bastoners d'Oló van fer l'ofrena a la Moreneta, un exemplar de les *50 trobades*, i a la sortida cada colla bastonera va fer un ball d'exhibició a la plaça de Santa Maria.

En la celebració hi van participar les colles bastoneres de Barcelona - Ballets de Catalunya, Estelladors - Prats de Lluçanès, Rajadell, Súria - Agrupació Sardanista i Santa Maria d'Oló, les quals, entre parlament i parlament, van fer la demostració d'uns quants balls.

Altres activitats seran fer diverses trobades territorials. El 4 d'octubre, a Barberà del Vallès hi haurà la 50a Trobada de Bastoners, en què s'espera batre el rècord del nombre de colles. També es vol anar a diferents pobles per a recordar diferents bastoners i donar-los la insígnia bastonera, una distinció que ja s'havia atorgat i ara es vol recuperar. L'última activitat tornarà a ser a Santa Maria d'Oló, una trobada territorial en què s'intentarà que tornin a ballar les sis colles que van participar en la primera trobada: Artés, Barcelona - Cos de Bastoners de Catalunya, Centelles, Rajadell, Súria i Santa Maria d'Oló, a més de totes les colles veïnes que hi vulguin participar.

La transició energètica al Moianès

Moianès Sostenible SCCL

La nostra cooperativa, formada per persones de diferents pobles del Moianès, fa temps que ha començat a treballar per la Transició Energètica a la nostra comarca.

En què consisteix la Transició Energètica?

La Transició Energètica és aquell procés que ha de fer possible aconseguir, en uns terminis prefixats (2030 parcials

i 2050 totals), l'objectiu de substitució de l'energia que utilitzem —llum, transport, calefacció i activitat industrial— basada en elements fòssils i contaminants —petroli, gas, nuclear— per una altra d'origen totalment renovable. Aquest repte és de vital importància des del punt de vista ecològic per a reduir i controlar els efectes de l'escalfament global del planeta que està provocant l'actual canvi climàtic.

Què podem fer per a aconseguir aquests objectius?

A nivell local, si som capaços d'unir esforços, podem aconseguir un altre objectiu, també totalment necessari: ser protagonistes del canvi i no deixar-lo en mans de les grans empreses que amb el seu oligopoli han marcat els preus de l'energia i aconseguit grans beneficis, i evitar que continuïn dominant el nou mercat energètic reconvertint les seves activitats a l'energia renovable, però en macroprojectes que no prioritzen la defensa del medi natural.

Aquests són els reptes amb els quals un grup de persones, cooperant solidàriament i sense ànim de lucre, estem compromeses i considerem que, a nivell local i comarcal, si fem créixer la base de persones sòcies de la cooperativa i aconseguim una possible i necessària coordi-

nació d'objectius amb els ajuntaments de la comarca, aquest model de Transició Energètica no solament serà desitjable sinó que serà realment possible.

Com funciona una Comunitat Energètica?

La cooperativa s'estructura com una Comunitat Energètica a nivell comarcal. Els seus objectius són tan amplis que haurien de poder arribar a abastar totes les necessitats energètiques actuals i futures centrant els objectius en l'autocosum fotovoltaic compartit. Des d'un punt determinat de connexió a la xarxa elèctrica i aprofitant espais de teulades amb instal·lacions de plaques solars fotovoltaïques combinades amb bateries per a aprofitar els excedents solars, es compartirà l'energia produïda entre els socis que ho sol·licitin. No caldrà fer cap modificació en la instal·lació domèstica per a rebre la quota d'energia pactada, amb el consegüent estalvi de la factura de la companyia subministradora i sense el risc d'increment de preus.

Què hem fet en el període inicial?

Durant el temps transcorregut des de la constitució de la cooperativa hem dedicat els nostres esforços a la formació, organització i creació de Grups Motor en

Teulada fotovoltaica a l'Escola Anton Busquets i Punset (fot. Ajuntament de Calders)

diferents poblacions, amb la finalitat de detectar espais adients per a les instal·lacions fotovoltaïques i gestionar la seva possible cessió a la cooperativa. Comp-tem amb el suport tècnic, administratiu i jurídic de la cooperativa de segon grau Osona Energia (OECOop), que agrupa cinquanta cooperatives locals.

Quins són els projectes inicials?

Una vegada negociats i concertats els espais adients, s'elaboren els corresponents projectes tècnics i es presenten a les convocatòries de subvencions públiques per a finançar una part important, pràcticament la meitat del cost dels projectes elaborats. Actualment tenim presentades tres sol·licituds que esperem tenir dictaminades aviat. Es tracta de la coberta del Gimnàs Municipal de Moià, que pertany a l'ajuntament, d'una teulada de la parròquia de Castellcir i d'una teulada propietat d'un particular de l'Estany.

Quines possibilitats hi ha de col·laboració público-privada?

Una altra alternativa, molt important, és la col·laboració público-privada. Es tracta d'aprofitar les subvencions que els ajuntaments poden sol·licitar per a la Transició Energètica en el seu municipi i, quan els espais municipals disponibles superen àmpliament les necessitats energètiques de l'ajuntament, poder cedir els seus excedents de potència per a beneficiar la població.

La proposta pionera de Calders...

Aquest és el cas de l'Ajuntament de Calders, que, amb espais disponibles, ha acudit a diferents convocatòries de subvencions amb resultats positius. Disposa d'una instal·lació en funcionament a l'escola pública i té projectes a punt d'executar a la teulada del Centre Cívic i en una de les naus municipals de l'antiga fàbrica Jorba. Cobertes les necessitats de consum municipal, aquesta actuació de l'Ajuntament de Calders, pionera en l'aprofitament de recursos en benefici de

la població, s'instrumentaria en una cessió de les instal·lacions públiques a la cooperativa perquè els veïns de Calders, a través de la Comunitat Energètica, puguin accedir a l'energia renovable i econòmica.

Quins altres objectius té la cooperativa?

Tal com hem comentat abans, els objectius de la Transició Energètica són molt amplis, perquè cal arribar finalment a assolir que el 100 % de les activitats que depenen de l'energia siguin d'origen renovable: la climatització, el transport i totes les activitats empresarials. Som una cooperativa de consum, enfocada a l'energia, i, com a tal, progressivament podem anar ampliant la nostra activitat a nous projectes. Les decisions les prenen els socis a través de l'assemblea general i la nostra activitat ha de tenir també un marcat interès social, fent-la extensiva, a través de convenis amb els ajuntaments, a les famílies que pateixen una situació de pobresa energètica i sense oblidar, en la mesura del possible, la col·laboració en projectes de cooperació solidària internacional.

Un projecte engrescador: som-hi!

La cooperativa va néixer d'un grup de persones que compartíem la doble preocupació per la necessitat de la Transició Energètica i per fer-la de manera comunitària, a nivell comarcal, evitant així la dependència dels oligopolis que dominen el sector de l'energia. És un repte engrescador i ens cal fer créixer el nombre de socis a tots els pobles i alhora aconseguir una col·laboració efectiva del sector públic, amb el suport que ens dona el Consell Comarcal i el de cada ajuntament en particular. Podeu obtenir més informació a través del nostre web *moianessostenible.cat* i, si ja ho teniu clar i voleu formar part del projecte col·lectiu, hi trobareu l'enllaç al formulari d'inscripció. Només heu d'emplenar-lo i satisfer la quota única de 50 euros mitjançant ingrés al compte que se us indicarà.

L'energia que ens cal

David Prat

Energies renovables sí, però com?

Arreu s'inauguren parcs eòlics i solars, i la Xina omple les seves megaciutats de vehicles elèctrics. Cal admetre que l'arrencada de la transició cap a l'exploració massiva de fonts energètiques més netes és un fet.

A l'Estany, però, en Joaquín Jiménez discuteix la manera de fer-ho. La fotovoltàica, a diferència de la nuclear o dels

pels poders polítics i econòmics. David contra Goliat?

Al Moianès tenim un líder destacat de la primera opció, en Joaquín, i us vull parlar tant d'ell com del seu punt de vista. No tinc cap dubte que en Joaquín té una capacitat de convertir els propòsits en realitat que jo no tindrè mai. No he conegut ningú més resolutiu que ell. En Joaquín és membre i fundador de Steam4all, una altra de les seves iniciatives, i recordo el dia que li sol·licitava col·laboració per a un projecte professional mentre ell remenava el mòbil: encara no havia acabat de formular-li allò que necessitava, que ell ja m'havia enviat per correu electrònic el contacte que em calia. Dit i fet.

És un apassionat de la tecnologia, en Joaquín. I, impugnant l'estèril partió entre ciències i humanitats, sovint expressa la bellesa que descobreix en una solució tecnològica i l'emoció que li produeix — en la ciència hi ha un component estètic, hi ha intuïció i hi ha sentiments, així com també hi ha racionalitat en les humanitats. Parlar amb ell sobre aquest tema et fa xarbotar el cap d'idees i d'emocions. D'idees, perquè en Joaquín és incapaç de no bombardejar-te amb desenes de dades i notícies provinents del Baix Llobregat o de Califòrnia. D'emocions, perquè tampoc no s'està de transmetre't ni la il·lusió que sent quan un projecte seu tira endavant ni la decepció més profunda quan la realitat se li gira en contra.

Impel·lit per un tarannà de belluguet incorregible, en Joaquín s'ha convertit en un activista ambiental destacat en aquests trossos de país. Però l'home em corregeix quan el qualifico d'activista ambiental: se sent més còmode amb l'etiqueta d'activista per una economia social i solidària, sota els principis de la qual cal impulsar *també*

Joaquín Jiménez al peu d'una cobejada teulada de l'Estany (fot. D. Prat)

hidrocarburs, és una energia que permet un canvi radical: la descentralització i democratització dels sistemes de producció i distribució. I aquesta és la causa —o la quimera— que persegueixen en Joaquín de l'Estany i la resta de socis de la cooperativa Moianès Sostenible. Són dues maneres diferents d'entendre el canvi que vivim. Liderat pels grups més conscienciats i actius de la base social o, per contra,

projectes que canviïn el model energètic. Vet aquí la clau de la seva posició i la diferència amb una simple defensa del desplegament de les energies renovables. Amb l'ambició objectiu que el Moianès s'enfilí al carro de la transició energètica i d'un nou model social de generació i distribució de l'energia, des de les files de Moianès Sostenible, en Joaquín no s'ha aturat ni un sol moment: s'ha entrevistat amb polítics, ha contactat amb experts, ha convocat veïns, ha establert contactes amb altres associacions, s'ha format pel seu compte a la universitat, ha organitzat cinefòrums de temàtica ambiental, ha impulsat la creació d'una xarxa social activa i conscienciada a la comarca i la compra conjunta d'instal·lacions fotovoltaïques, i finalment ha participat en la difusió d'un seguit de propostes adreçades a totes les candidatures de les passades eleccions municipals. Déu n'hi do.

Però és justament quan parlem d'ajuntaments i de l'impuls de comunitats energètiques locals al Moianès que la cara d'en Joaquín s'enfosqueix, perquè la realitat, en ple 2025, és molt lluny d'on hauria de ser a parer seu. Hi ha excepcions a Castellcir i a Calders, els dos únics municipis del Moianès que fan els deures, segons ell. A la resta de pobles, en canvi, ni els veïns ni els ajuntaments han tirat endavant, més enllà de petites iniciatives, projectes concrets i alternatius que permetin trencar de debò amb l'*statu quo* energètic actual. En Joaquín, però, pensa que la principal responsabilitat és dels ajuntaments, que han renunciat a liderar —o, si més no, acompanyar— la creació de comunitats energètiques locals, d'acord amb el que es promou des de la Unió Europea.

L'objectiu, d'acord amb la perspectiva d'en Joaquín, és avançar en la descarbonització però convertint els actuals consumidors en *prosumidors* d'energia. Aquest calc de l'anglès *prosumer* vol denominar

amb precisió la nova figura del ciutadà com a productor i consumidor d'energia, tot alhora. En Joaquín sempre subratlla l'aspecte més social d'aquest combat, destaca la importància de la lluita solidària contra la pobresa energètica i l'objectiu final de l'autosuficiència, que ens deslliurà de la dependència dels grans oligopolis energètics.

Confesso que no sé si tot plegat és un únic propòsit o si parlem de dos fronts de lluita pròxims però diferents: un d'estrictament ecologista i un altre de color més aviat anticapitalista, per dir-ho d'alguna manera.

En qualsevol cas, sembla que un cop més guanya el capitalisme. Moltes regions del món (no pas Catalunya) s'omplen de grans parcs eòlics i solars, i la generació casolana i local d'electricitat esdevé menys llaunera econòmicament que fa només un parell o tres d'anys. Un entrebanc més (al costat de l'asfixiant burocràcia, del boicot constant de les grans energètiques i del poc suport institucional) per a l'autoconsum i la creació de noves comunitats energètiques locals. Des de Brussel·les, la UE empeny; però l'empenta perd força quan arriba aquí baix.

En Joaquín es mostra decebut i lamenta que al Moianès perdem una oportunitat d'or. Està convençut que amb uns alcaldes de sensibilitat política diferent tindríem en marxa una comarca en transició a un model energètic revolucionari que convertiria els ciutadans en amos i senyors —en responsables— de l'energia que consumeixen.

Jo em permeto de contradir-lo des d'una posició que pot ser titllada de possibilisme innocent i optimista, certament, però que subratlla la importància de la feina d'activistes com ell sense la qual no tindríem ni tan sols els pocs èxits que ell mateix admet amb una barreja d'orgull i recança.

11a Universitat d'Estiu del Moianès

Marian Baqués, Anna Gabriel, Elvira Permanyer

Ja són onze les edicions de la Universitat d'Estiu del Moianès i, a mesura que passa el temps, la proposta va creixent en qualitat i en quantitat gràcies a l'esforç de diverses entitats (la Fundació Blanqueria de la Universitat Ramon Llull, el Consell Comarcal i el Consorci del Moianès, l'Associació Cultural Modilium i l'Agència Catalana del Patrimoni Cultural de la Generalitat de Catalunya). Aquest any es va celebrar del 30 de juny al 6 de juliol i comptà amb un total de 92 participants únics que assistiren als dos cursos organitzats o a alguna de les seves sessions, 65 participants en la taula rodona sobre mobilitat al Moianès i 35 participants en les visites a la Casa Museu Rafel Casanova, de Moià.

Com cada edició, el curs de «Patrimoni i història», dissenyat en col·laboració amb l'Associació Cultural Modilium, va tenir dos vessants, un de teòric i un de pràctic amb visites a indrets o espais relacionats amb la temàtica de cada sessió. En aquesta ocasió el curs va versar sobre **«Les infraestructures de mobilitat al Moianès al llarg del temps»**, amb l'objectiu de conèixer les xarxes de comunicació i transport que han configurat la nostra comarca i l'estat de les quals (o la seva absència) ha condicionat el seu desenvolupament. Per a fer-ho s'han realitzat cinc sessions repartides en cinc pobles de la comarca.

El dilluns dia 30, a Collsuspina, el doctor en geografia i professor emèrit de la Universitat de Barcelona Jaume Font Garolera va repassar el marc històric dels camins i carreteres fins a l'actualitat per tal d'entendre com el territori ha condicionat i continua condicionant el desenvolupament de les comunicacions i la mobilitat. L'indret visitat va ser un tram del camí ral

a Collsuspina fins als Tres Roures, a prop del coll de la Pollosa.

A l'Estany, el tema del dimarts van ser els camins ramaders a Catalunya en l'actualitat, per Marc Borrell, d'IDAPA, complementat amb una xerrada sobre els camins ramaders al Moianès a càrrec de Josep Font, de l'Associació Cultural Modilium. Es va recórrer un tram del serrat del Camí Ramader, al lliandar entre la comarca del Moianès i el Lluçanès.

El dimecres, la doctora en geografia de la Universitat Politècnica de Catalunya Teresa Navas va presentar a Moià la planificació i construcció de la xarxa de carreteres a la Catalunya central, bàsicament a la província de Barcelona, al llarg dels segles XIX i XX i la visita es va fer a tres ponts dels Moianès que són veritables joies d'enginyeria: el magnífic i majestuós pont de la Fàbrega, el curiós pont de Castellnou, construït esbiaixat per a salvar la riera i mantenir l'eix de la carretera, i el desconegut pont del Moli d'en Pujol.

Joan Carles Salmerón, de Terminus-Centre d'Estudis del Transport, va parlar, a Sant Quirze Safaja, del disseny de les infraestructures de transport públic i del desert ferroviari i l'existència de les línies d'autobús a la comarca. Per tal d'arrodonir la visita, un autobús utilitzat en els Jocs Olímpics de Barcelona '92 va recollir els assistents al curs per baixar-los fins a Caldes de Montbui i visitar la col·lecció de vehicles històrics de l'empresa Sagalés.

Finalment, el divendres a Santa Maria d'Olò, Pere Macias, comissionat de la Generalitat de Catalunya per al traspàs integral de Rodalies, va tractar sobre el disseny i planificació de l'Eix Transversal com l'eix del reequilibri territorial per a enllaçar el territori des de Girona a Lleida i el desenvolupament que ha generat al seu

CAL ROS
productes de la terra

llegums fruites secs **olives** bolets **sarròs**
formatges **oli** melades **galetes** suc de fruita
mell àctics **cerveses** vins i caves, ...
però sobretot molta pasta!
C/ Comerç, 9, Moià.

Serveis d'assessorament
tècnic i agrícola,
assegurances, pinsos,
adobs, llavors...

Productes a granel de proximitat
i ecològics, articles per a animals,
vins i caves, jardineria,
fitosanitaris...

AGROBOTIGA DEL MOIANÈS

Ctra. de Barcelona, 12 · 08180 Moià · Tel.: 93 830 03 70 · 67895475
agromoianes@agromoianes.com · www.agromoianes.com

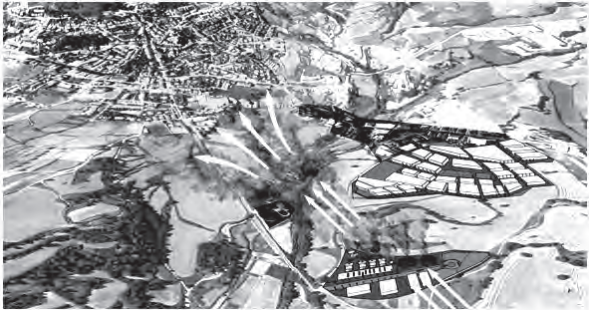

AVEMODES

Associació de veïns Moià del sud per la defensa de la salut, natura i cultura

Per la millora de la qualitat de vida dels moianesos

Actualment, treballant
per evitar l'ampliació
de l'escorxador
i la construcció
d'una planta de biogàs
al Pla de Castellnou

PER LA NOSTRA SALUT

<https://avemodes.wixsite.com/avemodes>

entorn, tant demogràfic com econòmic, amb els seus pros i contres. Va tancar la sessió una visita al Centre de Control de Carreteres de Vic, gestionat per la Generalitat de Catalunya.

Complementant aquest curs, el dimarts a la tarda, a Castellterçol, va tenir lloc una taula rodona oberta a tothom sobre **«El futur de les infraestructures de mobilitat del Moianès: què hem après de les obres de la C-59? Cap on avança la comarca?»**.

A les tardes es va dur a terme el curs **«Eines de millora per a la vida emocional»**. La tarda del dilluns poguérem gaudir de l'explicació del biòleg Ramon Maria Nogués. Ens presentà l'entramat emocional des de la seva especialitat. Caminàrem des de la pulsio, passant per l'emoció i la maduresa de l'amor. Ens ajudà a clarificar la relació entre el sexe i el

gènere. Establí els pilars de les parelles relativament monogàmiques. Parlàrem del sexe, la família, la reproducció, el gènere i l'amor.

El dimarts, Gemma Ventura ens agafà de la mà i ens passejà per l'escriptura. Ens ajudà a veure que podem escriure les nostres vivències sense por. Podem caminar pel nostre interior escrivint sobre nosaltres, ja que l'escriptura és una eina de coneixement.

El dimecres ens va sorprendre en mostrar-nos com des de la cultura hebrea podem connectar amb el món de les neurones. El metge, antropòleg i biblista Jaume Duran ens presentà les quatre dimensions que, segons la cultura bíblica, ens consoliden: el cos humà, la identitat, pensar amb el cor, l'alè vital. Ens parlà de l'amor com a vertebrador, alhora que ens és una crida a donar resposta a les necessitats de la humanitat i del planeta.

Visita al pont de la Fàbrega (fot. UEM)

El dijous, en Jordi Amenós ens convidà a endinsar-nos en el nostre interior. A través de la narrativa terapèutica ens ajudà a reflexionar sobre nosaltres mateixos. El coneixement propi és una bona manera de tenir cura de nosaltres.

Tancàrem la setmana amb el director general de Blanquerna, Jordi Riera. Ens explicà la seva trajectòria vital en el camp de l'educació, que ens resultà ben enriquidora. Ens revelà la cara de la darrera eina digital: la intel·ligència artificial (IA). La tenim aquí amb la seva potència positiva però també amb els seus greus riscos. Ens remarcà la importància de cercar uns valors que ens humanitzin, com a millor actitud per a consolidar una utilització de la IA. Ens acomiadà un altre bon patac d'aigua.

* * *

Finalment, el diumenge 6 de juliol, l'Agència Catalana del Patrimoni Cultural

ens va oferir dues **visites narratives gratuïtes a la Casa - Museu Rafel Casanova** de Moià. Trenta-cinc visitants van recórrer les estances de la planta noble de la casa natal d'en Rafel Casanova, descobrint de la mà d'una narradora un vessant diferent del patrimoni, en el qual s'entrellaçaven històries sorgides dels objectes, de les estances i, sobretot, dels qui l'habitaven.

Ens agradaria acabar dient que creiem que val la pena continuar fidels als tres principis que des de la Universitat d'Estiu del Moianès ens proposàrem des del primer moment: ponents d'alta qualitat, que comuniquin bé i que tinguin gust de Moianès. Penso que per onzè any ho hem assolit. Gràcies a les persones, entitats i institucions que han fet possible l'onzena edició de la Universitat d'Estiu del Moianès i sobretot gràcies a tots els participants, gairebé dos-cents enguany. Ens retrobarem el juliol del 2026!

Sessió del curs d'emocions a Les Faixes (fot. UEM)

El futur de les infraestructures del Moianès, una taula rodona constructiva

Josep Font

El dia 1 de juliol, en el marc de la Universitat d'Estiu del Moianès, va tenir lloc a Castellterçol una taula rodona amb uns ponents de luxe i amb més de cinquanta assistents. Conduïda per Xavier Bach, que va ser promotor de la Plataforma C-59 Segura i ara és regidor de Mobilitat de l'Ajuntament de Moià i conseller de Territori del Consell Comarcal, van participar-hi: Jordi Terrades, secretari general del Departament de Territori; Sonsoles Letang, directora general de Canvi Climàtic i Qualitat Ambiental i exalcaldessa de Sant Quirze Safaja; Toni Massot, alcalde de Castellterçol, i Jordi Terradellas, portaveu de la Plataforma C-59 Segura.

La sessió es va estructurar en tres blocs de continguts: el balanç de les obres a la C-59, les infraestructures de transport públic i una tercera sobre cap on avança la comarca, més especulativa. El desenvolupament de la taula i les aportacions dels ponents, àgils, plurals i ajustades al contingut i als temps previstos, van incloure dades interessants i van constituir tota una lliçó sobre aquest àmbit, així com sobre la importància de la col·laboració entre administracions i sobre les decisions polítiques.

Terrades va assegurar que les obres actuals s'acabaran a finals de juliol —a part d'una tanca cinegètica. Pel que fa al tram de Moià a l'Estany i a l'Eix Transversal, el projecte executiu de l'obra està acabat, però, amb els presuposts de la Generalitat prorrogats, no es podrà licitar fins al 2026. En contrast, estan licitades les millores del corredor de Caldes a Palau, que s'iniciïn aquest mateix any i que inclouen la seva ampliació, amb un carril

segregat per a l'autobús. Pel que fa a la variant de Sant Feliu de Codines, i una vegada aprovada de nou la declaració d'impacte, s'aprovarà aquest estiu el projecte executiu de la variant, fet que permetrà iniciar el procés de licitació.

Sonsoles Letang, quan era alcaldessa i consellera comarcal, en començar el projecte de la C-59 va pensar que era una oportunitat que ve una sola vegada i van visitar tota la carretera, amb caçadors i gent del país, perquè no hi havia permeabilitat per a la fauna. Haver passat d'un projecte inicial d'1,4 milions a 8 milions ja és prou significatiu del diàleg entre administracions: «ha estat el primer projecte d'obres participat de la Direcció General de Carreteres». Toni Massot va subratllar el consens i el diàleg haguts entre les administracions i que encara continuen. Per als qui creuen que les obres de la C-59 han durat massa, advertia: «Si aneu a Barcelona, canviareu de parer», amb la situació de carrers i infraestructures amb obres. Jordi Terradellas va ser crític i va qualificar la remodelació d'ocasió perduda. Tot i que el ferm i els passos de fauna han millorat, dels catorze punts detectats en una auditoria feta des de la Plataforma, se n'han resolt dos. L'heterogeneïtat de l'amplada de la carretera és un problema, com en el pont de Castellnou, o bé en interseccions com l'entrada nord de Sant Feliu de Codines, i va afirmar que encara queden revolts perillosos.

En el bloc de transport públic es va remarcar que, en el sistema de busos comarcals a Vic-Manresa-Barcelona, s'havia passat de 60.000 usuaris en el 2016 a més de 200.000 en el 2023,

unes xifres contundents. També es va subratllar la importància del bus a la Universitat Autònoma, que permet que els joves continuïn vivint als pobles i vinculats al teixit associatiu (amb dades facilitades per Xavier Bach, ha passat de poc més de 3.000 validacions l'any 2021 a gairebé 12.000 l'any 2024. Al Moianès, 50 alumnes estan matriculats a la UAB, un servei que també utilitzen els estudiants de Sant Feliu i dels Sauons de Caldes).

Sobre el futur de la comarca, Terrades va declarar que «el rol del Moianès serà el que decideixi la seva gent i les seves institucions» i que la Generalitat ha encetat un nou Pla Territorial General de Catalunya. L'actual és de l'any 2000, amb la Catalunya del «som 6 milions». Ara, que en som 8, la Regió Metropolitana s'ha transformat. El país continuarà tenint immigració i caldrà redefinir les infraestructures i la neces-

sitat de sòl residencial i industrial per a un país equilibrat, sostenible i que garanteixi la igualtat d'oportunitats.

Letang va dir: «El Moianès és molt genuí, amb una activitat econòmica pròpia.» I cal anar amb molta cura per a mantenir aquest caràcter. Al Moianès hi ha uns 1.500 habitatges buits que, amb una mitjana de tres persones, podrien acollir 5.000 persones. «No podem créixer sense canviar la idiosincràsia.» «Turisme sí, però vigilant que no alteri el territori», amb el manteniment de la ramaderia extensiva i la protecció a la indústria alimentària. Massot va insistir que l'equilibri del Moianès és molt delicat i que hi ha pressions. «Viure aquí comporta coses i condiona, i cal treballar per la sostenibilitat, com també ser amables amb la gent i amb l'ecosistema. Cal adaptar-se i ser responsables, i no solament demanar i demanar.»

X. Bach, J. Terrades, S. Letang, T. Massot i J. Terradellas, en la taula rodona (fot. UEM)

FINESTRA OBERTA

Les pàgines d'aquesta secció volen ser una finestra oberta a l'obra dels creadors i creadores del Moianès. Un espai perquè es visualitzi la seva obra i perquè ells i elles mateixos, amb les seves paraules, es presentin als lectors de LA TOSCA. «Finestra Oberta» vol explorar la creativitat i la diversitat de disciplines artístiques nascudes de la mà dels artistes que nodreixen amb cultura el nostre entorn. – Neus P. Cirera

Eudald Pla. Sis obres de la sèrie «Sense títol»

L'encontre (o els límits) entre l'art i el disseny (50x70 cm)

Els sis cartells de la sèrie «Sense títol» formen part d'una col·lecció que, tot i que no acostumo a exhibir, em resulta fonamental per a reconciliar la meva professió com a dissenyador gràfic amb la meva faceta d'artista. Són una reinterpretació de les idees de Vassili Kandinski exposades en la seva obra «De l'espiritual en l'art» i en escrits com «Punt i línia sobre el pla». A través de formes geomètriques bàsiques —triangle, quadrat i cercle— i colors primaris —groc, vermell i blau— els cartells pretenen explorar com l'art i el disseny es confonen, desdibuixant els seus límits. Aquesta sèrie, en particular, representa «els límits» entre la meva professió com a dissenyador gràfic i la d'artista, i alhora la voluntat d'un encontre entre ambdues.

Kandinski defensava que les formes i els colors no són tan sols elements visuals sinó també vehicles d'expressió emocional i espiritual. Aquesta sèrie utilitza formes pures per a transmetre significats abstractes. Per exemple, un triangle groc —color agut en una forma aguda— adquireix una càrrega emocional intensa, mentre que un cercle blau, més suau i orgànic, pot mitigar l'energia visual. A través

d'aquesta combinació es busquen relacions entre ordre i caos, lleugeresa i pes, serenitat i agitació. Principis que també es poden relacionar amb les obres de Piet Mondrian, que va utilitzar formes simples i colors primaris per a crear una «abstracció pura» que buscava l'harmonia universal a través de l'equilibri i la simetria.

La sèrie també està influenciada per l'escola Bauhaus, que va donar prioritat a la funcionalitat i l'estètica a través de la simplicitat geomètrica. Els cartells que presento no solament busquen l'estètica i l'equilibri visual, sinó que també interactuen de manera precisa i eficient: però, podríem considerar-los funcionals? Entrem en el meravellós conflicte entre les tesis de la Bauhaus i les del «bon disseny»: l'encontre (o els límits) entre art i disseny, on color i forma esdevenen eines per a una expressió lliure i es fusionen per a crear una nova realitat visual.

El títol o, més aviat, el no títol de la sèrie és una picada d'ullet a l'herència de les avantguardes de principis del segle XX, on l'objecte artístic se separa de la voluntat de representació i permet a l'espectador trobar les reflexions i els sentiments de l'obra per ell mateix.

El moianès **Eudald Pla** és dissenyador gràfic amb més de quinze anys d'experiència. El seu treball ha estat reconegut amb premis com els Laus 2022 i els ADC*E Awards. Especialitzat en l'àmbit cultural, artístic i institucional, ha creat peces editorials per a destacats artistes com Federica Matelli o Vicens Vacca i ha dissenyat exposicions per a figures com Abel Azcona, Andy Warhol, Alison Jackson i Carles Santos. També dirigeix i programa el festival Ex Abrupto, premi Talent 2022, per on han passat més de tres-cents artistes.

El Colom
RESTAURANT

Plaça Colom, 10
T. 93 830 05 56
www.elcolom.com
08180 Moia

MOIÀ
Avda. Zona Industrial, s/n
Tels. 93 830 12 25
93 820 77 77

AVINYÓ
Antoni Prat, s/n
Tel. 93 838 72 78

SANT QUIRZE SAFAJA
Ctra. de Mollet-Moià
Km. 25,400

CALEFACCIONS - INDÚSTRIES
AGRÍCOLA - AUTOMOCIÓ

SERVEI A DOMICILI
TELS. COMANDES :
93 830 12 25 - 93 820 77 77

Confecció de tendals
Capotes per a Jeep
Cortines i decoració
Tapisseria

Ctra. de Vic, 6 - 08180 MOIÀ (Barcelona) - Telèfon: 938 301 226
calsillermoia@hotmail.com

CLÍNICA PODOLÒGICA MOIÀ
Centre de Podologia autoritzat pel Departament de Salut Plaça del Colom, 4 2n-2a // 08180 Moia

- QUIROPÒDIES (durícies, ulls de poll, ungles, ...)
- CONTROL PEU DIABÈTIC
- BERRUGUES PLANTARS
- ORTESIS DE SILICONA
- ESTUDIS BIOMECÀNICS
- PLANTILLES PERSONALITZADES
- REVISIONS INFANTILS

Cristina Homs Fargas N° Colegiada:1456 93.820.91.55 - 659.660.348

PERFILS

Marc Recha: «M'interessa el cinema que sacseja, veure'l i fer-lo»

Roser Portet

Marc Recha (fot. Diari Ara)

El director, guionista i productor de cinema Marc Recha fa un any i mig que viu a Moià. També va viure nou anys a Collsuspina, i això vol dir que ja coneix força bé el Moianès i la seva gent. Ens confessa que s'hi sent com a casa, tot i que no ha estat mai arrelat enlloc: es defineix com a nòmada, a qui agraden molt la gent i els paisatges. Pot embadalir-se hores davant un arbre o en el trajecte d'uns núvols al cel un dia de tempesta i tot, tant la gent com els paisatges com situacions de les quals ha estat testimoni, aniran a parar a les seves pel·lícules, d'una manera o altra, més tard o més d'hora. Del seu pòsit personal, la seva font i inspiració, en podem gaudir a les pantalles de cinema amb la darrera pel·lícula que ha estrenat, Centaures de la nit, tot just el maig passat.

Tota la vida has fet cinema.

Fa més de quaranta anys que em dedico a aquest ofici, ho sento com un privilegi, no em sé imaginar fent una altra

cosa, ni fent cinema d'una altra manera de com el faig.

Vinc d'un món que està a punt d'extingir-se, d'una època i un estil de fer les coses diferent del que es fa ara. Quan vaig començar, en els anys vuitanta, era un món que duia al darrere una manera d'entendre el cinema i la vida, passava també a través de la literatura. Sortíem d'una dictadura, en què els llibres, tot i la censura que hi havia hagut, ajudaven molta gent, la imaginació era molt important. Si anem als anys trenta, havia estat una època d'esperança que va posar les pautes en moltes coses del que vam trobar en els anys vuitanta.

Vas néixer en una ciutat gran.

Soc fill de l'Hospitalet de Llobregat. El meu avi, Francesc Batallé i Aragonès, era de Pineda de Mar, va ser un pedagog de l'època i va escriure un llibre de memòries meravellós, del qual vaig estirant el fil en la pel·lícula *Dies d'agost*. L'havien enviat al front, a la batalla de l'Ebre, a comandància de l'Estat Major. El van fer comisari de cultura. Són unes memòries que tenen molts punts semblants amb *Incerta glòria*, de Joan Sales; les conservem la família. Ell va arribar amb l'àvia, que era de Mataró, a l'Hospitalet de Llobregat el 1933.

Utilitzes la teva vida, experiències, persones del teu voltant per a fer les pel·lícules. Pau i el seu germà, per exemple, té una part que passa a l'Hospitalet i també hi ha un dels teus germans com a actor.

Vaig triar l'Hospitalet perquè realment era la ciutat on vaig néixer i viure. *Petit indi*, a nivell del paisatge i la gent, és l'Hospitalet d'aquella època, però en realitat vam rodar la pel·lícula al barri de

Vallbona de Barcelona, perquè allà s'hi havia conservat el que jo havia viscut i que ja no trobava a l'Hospitalet, al barri de Can Serra, un lloc transfronterer, en què tot el moviment veïnal era d'una activitat extraordinària. L'única cosa imaginada, més enllà del que he viscut, és la de mostrar armes de foc, que porten uns serbis, en *Ruta salvatge*, imaginar com deu ser aquest tipus de gent, hereus de la banda dels Pink Panthers que venien de la guerra de Bòsnia. En tot el meu cinema parlo del que he fet, o el que he viscut, o el que he vist, anar-ne agafant trossets, espigolant d'aquí i d'allà. Em sembla gairebé un disbarat arribar als llocs i filmar sense conèixer-los.

Amb el meu germà David hem treballat en diferents projectes, a part de *Pau i el seu germà*, també en *Dies d'agost*. I el meu germà Pau ha fet la composició de la banda sonora de moltes de les pel·lícules que he realitzat. També el meu fill Roc va protagonitzar amb en Sergi López *Un dia perfecte per a volar*.

Com havies començat?

Anant per lliure. Érem uns franc-tiradors. Fer cinema des d'aquest punt de vista, on la pedra angular és l'artesanía, des de l'experiència de conèixer tots els aspectes tècnics i artístics, i veient molt cinema. Quan vivia amb ma mare, els caps de setmana ens deixava els tres germans als cinemes de la carretera de Sants de Barcelona, que feien programes dobles o triples: hi entraves a les quatre de la tarda i en sorties a les dotze de la nit. Ara tot això ha desaparegut, però allò era el cine popular, ple de canalla, tothom cridant, portàvem els entrepans o moniatos i castanyes...

No vaig estudiar cinema a la universitat perquè en aquella època no n'hi havia. Vaig veure i segueixo veient molt cinema i, sobretot, llegeixo llibres i escolto música. Hi ha gent que diu que filmo les persones com si fossin arbres; deu ser que

em sento més atret per un paisatge, un arbre, una muntanya, el mar..., en el sentit que em fascina la bellesa, potser perquè al seu darrere probablement hi ha un misteri. De tota manera, el més difícil a l'hora de crear és fer un treball d'observació del teu voltant —un paisatge, una persona— i construir una mirada pròpia sobre tot això.

Quines pel·lícules recordes dels visionats de cine maratonians dels teus inicis com a espectador?

El cine de gènere. Hi havia els blocs dels *westerns*, pel·lícules de catàstrofes, ciència-ficció, aventures. Vinc del cinema de gènere, que m'agrada molt. En aquella època ens va tocar de viure un moment de canvi, molts cines anaven desapareixent, es transformaven... A partir del 1983-84 vaig començar a anar a cinemes com el Casablanca de Barcelona; vaig saltar a la Filmoteca: hi anava sol, podies entrar i veure quatre pel·lícules seguides. Ho veia gairebé tot. Hi havia cicles molt complets: cine francès, el realisme poètic de Marcel Carné, Duvivier, Renoir, i el cinema de Rossellini, Bresson, Buñuel, cinema mut, cinema americà de la primera època, els cineastes japonesos, el cinema africà... Després vaig anar a viure a París i va ser una meravella. Ho mirava tot, ho segueixo mirant tot.

I quins creus que t'han influït més?

Sobretot el període del cinema dels anys trenta i quaranta, tots els cineastes francesos i el cine italià del neorealisme, tots els clàssics. És el cine més fundacional. I el que et permet veure un món imaginat, gairebé extingit. Em passa el mateix amb la literatura, principalment literatura francesa, castellana, anglesa dels anys trenta, i literatura catalana, on Josep Pla és la pedra angular.

És per això que ets sents més artesà del cinema i no artista?

A part de la sensibilitat o la manera de veure les coses, jo segueixo reivindicant que també hi ha la part de l'artesanat en

LLUÍS SOLER MONTSE GERMÁN MUNTSÀ ALCAÑIZ TOMAŽ WRABER MAHAMADOU DAMBELLEH

CINEMA LLIURE, RADICALMENT
INDEPENDENT, GLOBAL I
TRANSVERSAL

PARALLAMPS COMPANYIA CINEMATOGRÀFICA
presenta

CENTAURES

de la NIT

de MARC RECHA

«UN HOME. EL SEU AMIC. CINC DONES. UN FOTÒGRAF CEC. LA LLUM...»

amb LLUÍS SOLER MONTSE GERMÁN MUNTSÀ ALCAÑIZ TOMAŽ WRABER MAHAMADOU DAMBELLEH MENAJO TERRAZA DANIEL FERRY ENRIQUETA RABON IRENA PLANAS CRISTINA OLLA ESTEBAN ALVAREZ ADRIÀ OLIVA PEP LLIB DAVID VÍTORAS GABRIEL COMES ÀNGEL PALLARÉS DAVID CUSAN JOAN CARLES CUSAN XAVI LARA ANTONIO TOLIANO EUSEBIO SÁNCHEZ direcció MARC RECHA guió i diàlegs MARC RECHA amb la col·laboració de NADINE LAMARQ assistent de direcció CECILIA PEREIRO productores MARC RECHA ANA STANIS producció executiva JULIA BRON SALLA-PALAU ENCKA DINEA producció executiva MÈTÉ FILMS MARIE GUTMAN director de producció EDUARDO FISA casting MARC RECHA MARCA FLORI director de fotografia PETER ZEITUNGER música MARC PARROT muntatge PABLO ORTOS direcció d'art EVA VALLDÚ muntatge de so i mesclat ALEJANDRO CASTILLO direcció d'art ALBERT ARBORES vestuari ESTER PALAUZANES maquillatge KARRA RUIZ guió i guió XAVI ARCELL cap de maquillatge IVAN RODRÍGUEZ una producció de PARALLAMPS COMPANYIA CINEMATOGRÀFICA

Cartell de la pel·lícula Centaures de la nit

43

la part tècnica, muntant amb movioles de bobines de pel·lícula de 35 mil·límetres i amb el magnètic que era el so, és el material amb el que vaig començar en els anys vuitanta. Artesà també, perquè porto la càmera, m'agrada enquadrar, és com escriure amb llapis, vas adjectivant en directe, dissenyant la producció, el so, escriure els guions, involucrar-me en la banda sonora. En totes les fases de creació de la pel·lícula. Per això no em sento gaire artista... Em sento molt còmode i més a prop d'un pagès, un fuster, un pescador o un pastor, sobretot per aquesta relació entre la terra i la natura i la primera matèria. Que ens constitueix i ens fa moure constantment. Amb la cuina i el menjar em passa el mateix. I al Moianès hi ha molts bons restaurant i bona matèria.

La preparació de les pel·lícules és una part fonamental perquè tirin endavant.

Les preparo molt, m'hi passo mesos, anys, donant-hi voltes, anant a viure als llocs, parlant amb la gent, integrant-m'hi, intentant invisibilitzar-me per acostar-me a la gent: pots trobar un pagès de noranta anys que t'explica coses meravelloses, o una senyora que va viure una postguerra turmentosa; aquestes persones són un llegat enorme. I parlar amb la carnissera del poble.

Estic molt de gust al marge... on hi ha el silenci, lluny del brogit de la immediate-

sa, fora de les modes. És un lloc ideal per a crear. El silenci et permet d'estar tranquil, observar, tenir temps per a construir una mirada pròpia i deixar entrar l'atzar. Aquest atzar ens permet de veure coses que normalment ens passen per alt, viure moltes vides en una de sola, és una actitud bàsica a l'hora de crear.

La preparació la faig a casa, Moia és la base d'operacions. Però quan desaparec per fer una pel·lícula a prop o on sigui, estic quatre o cinc mesos donant-hi voltes. Però el gruix de la pel·lícula es construeix en el lloc on vius. Quan elabores una pel·lícula no tens aturador. No hi ha horaris. Cada dia estàs creant. Estic parlant amb tu i m'estàs donant idees per a coses de la pel·lícula. És esgotador. Però m'ho passo pipa.

És tan intens que, quan acabes una pel·lícula i la presentes al públic, i aquest públic se la fa seva, tens un sentiment de pèrdua. Com quan el teu fill marxa de casa per independitzar-se. I a tornar a fer-ne una altra... No puc parar!

Com vius els rodatges?

Els meus rodatges són molt preparats. Ser el productor, director i guionista implica capbussar-se a fons en el disseny de producció, de vestuari, de so, la banda sonora, el muntatge, la direcció artística, les localitzacions, la direcció d'actors. És una gran aventura humana col·lectiva. No solament faig el càsting dels actors, sinó

 **CLÍNICA DENTAL
PUJOL**

Ctra. de Manresa, 35 - Baixos
08180 Moia
www.clinicadentalmoia.com
Tel. 93 830 06 98
Mòbil 629 058 269

ODONTOLOGIA GENERAL
URGÈNCIES
ORTODÒNCIA
IMPLANTS

de l'equip tècnic. Hi ha molta gent que hi participa, com hi ha tantes maneres d'abordar una pel·lícula. La gent triada és molt important, perquè ens passem molts mesos convivint. És una gran família.

Una de les coses més importants és tenir en compte el temps, pots rodar molt si ho filmes tot al mateix lloc. En el cas de *Centaures de la nit*, el rodatge es va fer a Poblet, dormíem a l'hostatgeria del monestir. Com que no havíem de fer desplaçaments a llocs llunyans, tenia temps per a observar i filmar tot el que ens envoltava, quan passava un núvol, venia una tempesta, bufava el vent, i aleshores podies construir una mirada pròpia. En general, treballar d'aquesta manera és difícil, perquè els calendaris de les produccions són molt tancats, hi ha un excés d'atomització de les localitzacions i es va perdent creativitat.

Fa més de quaranta anys que m'agrada proposar a actors o actrius amb moltes hores de vol que participin en la pel·lícula i que treballin conjuntament amb gent que no ha estat mai davant d'una càmera. Es creen unes dinàmiques de feina on a vegades els mateixos actors queden aclaparats per l'espontaneïtat d'aquesta gent, i viceversa. És un joc de miralls d'aprenentatge mutu.

És el cas de treballar amb les persones cegues. Com ha estat l'elecció i l'experiència?

És un col·lectiu del qual aprens, pel trencament de tot, a conèixer com els cecs ens «veuen», sovint a través de la imaginació. *Centaures de la nit*, en part, està inspirada en els pensaments teòrics i la metodologia que utilitza el fotògraf cec eslovè Evgen Bavcar a l'hora de crear i veure'ns. Quan rodàvem, vam fer servir unes òptiques Leica de fotografia que vam adaptar a la càmera de cinema. La pel·lícula és en blanc i negre i rodada en contrapicats, que va ser la manera de captar l'espai *colossal* de l'església abacial del monestir de Poblet—si el cinema és tot horitzontalitat, com es pot filmar la verticalitat de Poblet?—, i la pel·lícula també és un joc de miralls entre el present i un món desaparegut, inspirada en algunes pel·lícules de Buñuel, Wells, Bergman, Houston i Passolini. El món imaginat de les persones cegues ens transporta a aquest cinema, en molts casos d'un lirisme contingut, poètic.

Has estat cinc anys amb aquest projecte, moltes coses deuen haver canviat des de la seva gènesi.

És una cursa de fons, on el més important és mantenir la flama creativa. El temps i allargar excessivament un procés de producció desgasta i ho esberla tot. El projecte passa per moltes fases. Per exemple: estava previst que el personatge de Julien que interpreta Mahamadou Dambelleh fos Jakub Józef Orliński. Que

S E R V E I S
I N F O R M À T I C
I C O M E R C I A L

SERINCO

CENTRE INFORMÀTIC DE MOIÀ S.L.

c/ Sant Josep, 17-19, local 2
08180 MOIÀ (Barcelona)

Tel. 938 208 002 - Fax 938 301 138

e-mail: serinco@centreinformaticdemoia.com - www.centreinformaticdemoia.com

el personatge del fotògraf cec fos John Malkovitch, i el de la senyora Conxita, la Marisa Paredes, que en la pel·lícula interpreta d'una manera magnífica la Muntsa Alcañiz. Però després de parlar durant molt temps amb tota aquesta gent magnífica, quan finalment la producció estava llesta per a començar a rodar, no els anava bé per qüestions d'agenda i ja no els vam poder esperar més. Això passa sovint, en el cinema: a vegades no pots comptar amb les persones en qui havies pensat, contínuament has d'anar prenent decisions creatives. Els canvis ajuden, transformen, i això manté viva una pel·lícula. Són necessaris.

Per a tu és important que les pel·lícules ens interpel·lin.

L'important és que la pel·lícula et sacsegi, que et faci saltar al buit i t'aboqui a l'abisme, que et porti a qüestionar-te les coses, ha de crear l'espai de curiositat que ens fa créixer com a persones. I això és preciós, perquè és intangible i inesperat. És humà.

Com aconsegueixes els diners per a pagar les teves pel·lícules?

Cada vegada és més complex. És un món molt dur. He tingut la gran sort que en el cinema, que cada vegada funciona més amb el capital privat i els incentius fiscals, sempre he pogut comptar amb el suport de les institucions públiques, que és molt ferm. M'he sentit molt ben tractat sempre a tot arreu. Els projectes s'han de presentar molt ben armats, ben planejats i preparats per a aconseguir els diners. Teníem el projecte de *Centaures de la nit* preparat des del 2020 i vam començar a buscar el finançament. No vaig poder rodar-la fins al 2023. I mentrestant vaig fer *Ruta salvatge*, amb la qual vam aconseguir en poc temps el capital necessari.

Hem parlat molt del teu cinema, però també tinc curiositat per saber com arribes a viure a Moià.

Al començament dels anys vuitanta vam viure en unes comunes a Muntanyola i al castell de Tavertet. Ens ho vam passar pipa. Més endavant, el meu germà David va venir a viure a Moià, jo passava sovint temporades al poble. Anys més tard, vaig venir a viure a Collsuspina. Al restaurant Les Voltes de Sant Sebastià en Jaume Castany em va presentar al Marc Parrot. En Marc ha fet la composició de la banda sonora de *Centaures de la nit*. Nou anys a Collsuspina vol dir també nou anys a Moià, a l'Estany... Coneixent la seva gent.

Moià té aquesta capacitat d'acolliment, també Collsuspina i l'Estany. No em sento gaire arrelat a enlloc, però molta gent d'aquí em sembla que s'hi sent força, molt de Moià, i això m'agrada. Deu ser per això que em feu sentir com a casa. Al Moianès en general és així, un caràcter sovint independent i autèntic que té molta força. Ho veus amb la gent que treballa la terra, la gent que regenta una botiga, un taller mecànic, una fusteria, gent que s'ho ha hagut de treballar tot en la vida, que no li han regalat res, gent del morro fort. Suposo que té a veure amb l'holografia, amb el vent, amb el clima... Les circumstàncies també hi tenen a veure, la indústria creada, l'associacionisme... I el menjar. Boníssim. A les botigues hi ha molt bona matèria, de proximitat i alta qualitat. M'agrada la cuina que fan a Ca la Tona de l'Estany, i el restaurant Les Voltes de Sant Sebastià és mitja vida, un lloc on he passat hores inoblidables, de cuina exquisida i tertúlies inacabables i bona amistat, com a Can Xarina de Collsuspina. Al restaurant de l'Aeròdrom i a Can Manel de Can Forner fan uns peus de porc magnífics. Ara he retrobat el Casal, un espai perfecte per a passar-ho de meravella i bona gent, generosa, i el Set de Nit, molt llaminer.

M'hi estimo la gent i, alhora, em sento molt estimat, ben acollit, com a casa.

Natàlia Miró do Nascimento, l'ànima brasilera de Moià

Eduard Altarriba

Des dels seus primers concerts a Moià fa trenta anys, Natàlia Miró do Nascimento, de nom artístic Namina, no ha parat de picar pedra, creixent i aprenent en la música i de la música, però també en el dibuix, la literatura i la dansa. Aprofitant que ben aviat farà un concert al campar de Moià, l'he anada a veure al seu apartament i quarter general al carrer de Sant Pere, per tal que m'expliqui per quin moment passa aquesta artista d'arrels diverses i ramificacions varies.

Comencem pel principi. D'on et ve això de la música?

És evident que em ve de la meva mare. Sempre sonava música a casa i ella sempre cantava. Cantar i ballar formava part del dia a dia, de la quotidianitat. Jo sempre cantava..., ens inventàvem cançons amb amigues meves al pati, musical, poesia... però també pintava. O sigui que sempre he dibuixat moltíssim. Sempre he escrit. Tinc milions de llibretes des de superpetita. Pensava que, quan fos gran, faria llibres per a nens. I continua essent un objectiu.

La teva mare és del Brasil, oi? Com t'ha influït això?

T'adones de qui ets a mesura que et fas gran, a vegades confrontant-te i a vegades comparant-te amb els altres. Així et vas trobant, de la mateixa manera que em vaig trobar amb el racisme. Perquè el racisme el trobes, no te'l fabriques pas tu. Quan vas creixent vas veient que, més enllà de les coses exòtiques, els plats, el menjar o la música, hi ha certes diferències culturals, però alhora soc catalana i està tot una mica barrejat. Per a mi, el Brasil sempre ha sigut la meva mare, la

meva mare és el país, és la cultura i és el meu referent, però, òbviament, hi ha més satèl·lits: familiars, amistats, llibres, contes, música, històries, etcètera. I el portuguès, que també el parlo, i la Zoe [la seva filla] també el parla. No l'he estudiat mai formalment, però la mare el parlava. La llengua materna és el català, però també és el portuguès... Això del bilingüisme és una cosa que hem viscut sempre.

I suposo que ha estat fonamental per al teu bagatge musical.

Sí, primer en l'àmbit de la infància. Molta música brasilera, però també sonava molt la ràdio. I també hi havia cassetts de la Maria del Mar Bonet, de la Marina Rossell... per a mi són uns referents molt importants, perquè venen de la infància i les he escoltades molt. Vaig començar a fer les meves cançons a l'edat de tretze anys. Després vaig anar al Cau i vaig aprendre a tocar *La casa del sol ixent* i coses així. A més, sempre he escoltat de tot: Robert Johnson, Janis Joplin, Aretha Franklin, The Doors, Velvet Underground, P.G. Harvey, Prince i després Chavela Vargas, Piaf, Billie Holiday...

Com vas començar a dedicar-te a la música?

En l'adolescència, el meu germà gran tenia un grup de rock i feien «bolos» pels pobles. Jo formava part dels que anàvem als concerts amb els amplis, les guitarres, amunt i avall. Una vegada vaig agafar el micro i em vaig posar a cantar «La gaviña», perquè em va sortir de dins. No pretenia res, només cantar, però vaig notar una sensació en agafar aquell micro, alguna cosa física que em va dir que allò m'agradava i que era el que volia fer. No dedicar-m'hi, però fer concerts, passar

Natàlia Miró do Nascimento, Namina

d'estar a casa tocant i escrivint lletres en la intimitat a compartir-ho. Els primers concerts van ser a Moià quan tot just tenia setze anys, al Tosca i a Passarell, encara que no recordo quin va ser el primer.

Com va ser la teva trajectòria?

Quan devia tenir uns vint anys, vaig anar a un concert a la Cova del Drac d'un grup de músics africans de diferents països que feien un recorregut per la música de l'Àfrica i de la diàspora. Va ser molt «xulo», aquell concert. Eren tots supernegres, menys un que era blanc, transparent, ros amb els ulls blaus, i va dir que era africà perquè el seu besavi era negre. I és clar, penso en la Zoe. Ella és molt blanca de pell i té els ulls blaus, però el seu besavi era negre i, per tant, ella també és afrodescendent, no? Arran d'aquell concert, vaig conèixer músics de Moçambic i vam començar a tocar junts. Fèiem versions de jazz, música brasilera i cançons meves. Un dels músics, Paulo Junior, és el que em va batejar com a Namina, i des del primer moment el vaig adoptar com a nom de guerra. De fet vam començar a tocar en duet i érem Namina Pa, i quan ell va retornar a Moçambic, es va quedar Namina.

I en aquest procés vas passar per la música d'arrels africanes.

Sí, vaig anar al Brasil espiritualment i físicament, perquè la música és física. Però també amb la llengua: vaig començar a parlar portuguès en la meua vida activament amb el meu cercle de músics africans. També en aquesta època vaig coincidir amb un músic afrocubà molt bel·ligerant, l'Omar Sosa, que un dia em va dir: «Fins que no connectis i incorporis les teves arrels brasileres en el que fas no seràs realment tu.» I tenia tota la raó. Jo puc fer el que vulgui, però no és pas incompatible amb tenir clares les arrels.

En quin moment estàs ara?

Per una banda, estic molt bé, perquè fem molts concerts; però, per una altra

banda, és molta feina, perquè jo m'ho faig tot: soc la meua mànager, la meua representant, la meua *booker*, la meua dissenyadora... Faig molts concerts, però són fruit de molta feina. Ara mateix un dels meus objectius més importants quan faig música i quan faig els concerts és que vull connectar amb la gent i vull que aquella estona que estiguem junts passin coses i ens ho passem molt bé tots plegats.

Toco sobretot amb una banda que es diu els Barbarians. Som set, però toquem en tots els formats possibles: des de trio fins a septet, depenent de les condicions dels cicles, festivals o sales. També puc fer «bolos» solistes, que és el que havia fet majoritàriament, i sé que té la seva màgia, però ara no em ve de tant de gust.

L'estil de música que esteu fent ara mateix, com el definiríes?

No és un estil. Acostumem a dir que és música d'arrel afroamericana del nord i del sud i de la diàspora. Això ho fem des d'aquí, amb referències de molts llocs, però sobretot amb aquesta arrel afro com la música nord des del Brasil, que és d'on prové la meua família, o el *work song* (cançó de treball), tant el del nord com el del sud.

I ara cap on vols anar?

Vull fer molts concerts. I de projectes en tinc sempre molts al cap, musicals i d'altres tipus. Jo m'ho plantejo com una feina encara que sigui la meua passió. La meua vocació és aprendre i treballar, que treballar vol dir guanyar diners per a viure.

Què llegeixes?

Fa bastant de temps em vaig proposar compensar les lectures que no havia fet en la meua vida, sobretot autores que no fossin referents occidentals, que ja les he llegides. Soc molt fan de Víctor Català, Mercè Rodoreda, o sigui gent d'aquí, però em falten més autors contemporanis brasilers i autores d'altres llocs, com Maryse Condé, meravellosa, absolutament meravellosa. Una autora que també em va

agradar molt va ser la Zadie Smith, perquè parlava de coses que he viscut tota la vida, però les havia viscudes en solitud, com el racisme.

Com veus l'escena musical catalana?

De fet, són escenes. Hi ha molts mons més enllà del que surt en els mitjans. Perquè a la tele surten moltes coses que no són la realitat, com el món dels grans festivals, efímers i sense gaires cri-

teris artístics ni ètics. Però hi ha altres festivals més petits, sales, cicles, gestionats per gent meravellosa, activistes que són uns somiadors.

Alguna cosa per a rematar-ho?

Reivindicar la necessitat de les arts, en la societat, com una condició absolutament indispensable de l'ésser humà i per a tenir una societat sana. És com les humanitats en l'àmbit educatiu, que no són una cosa supèrflua, sinó imprescindible.

UNA MICA D'HISTÒRIA

Castellcir: la creu de la «Santa Misión» de Sant Andreu

Francesc Rochel i Vara

El dia 12 d'abril a Castellcir vàrem fer la presentació, ben lluïda de públic, de la guia *Moianès* de la col·lecció «Els camins de l'Alba» de l'editorial Alpina, presentació que gairebé s'ha fet en totes les poblacions de la nostra comarca. La bona empatia des del primer contacte amb l'autor, en Salvador Vilà i Caralt (Vic, 1953), va fer que aprofundíssim en diferents temes concrets de les excursions escollides en el nostre terme de Castellcir.

M'ha esperonat aquest intercanvi de dades, dates, llocs emblemàtics, territori i fins i tot elements urbans com es descriuen en els «Mapes de patrimoni cultural» de la Diputació de Barcelona, tots apartats prou interessants per si mateixos. Però quedem-nos en aquesta última descripció d'«elements urbans» i concretament en la creu «de la Santa Misión» que es troba a la zona enjardinada (prat natural) i a llevant de l'església de Sant Andreu, al costat d'un banc estratègicament col·locat per a gaudir de vistes i descans.

Quina història hi ha al darrere d'aquesta creu que porta la data de 1940?

Per començar a tenir arguments històrics i fiables, hem de preguntar-nos: «Què era això de la Santa Misión?» Una definició ben trobada pot ser aquesta: «Conjunt de prèdiques, lliçons doctrinals i exercicis pietosos que eren fetes, amb una durada aproximada de deu a quinze dies, en una parròquia o localitat per un o més sacerdots, anomenats missioners, per tal d'adoctrinar els fidels en el decurs d'unes quantes jornades.»

Un cop situats en la finalitat, endinsem-nos en les jornades viscudes a Castellcir l'any 1940. A tal fi hem fet ús de l'arxiu del bisbat de Vic i concretament del *Boletín eclesiástico del Obispado de Vich* núm. 93, any 1940, pp. 563-564 (Salvador Vilà en fa esment a la p. 18 de la guia). D'aquí extraïem alguns paràgrafs de la Santa Misión que tingué lloc a Castellcir del 9 al 21 d'octubre de 1940:

«A las seis de la tarde del día 9, rezado el Santo Rosario, y bendecido el nuevo

Crucifijo, que había de presidir los actos de la Misión, se organizó la Procesión para recibir los PP. Misioneros, Juan Alsina y Jaime Codina ...»

«Todos los días, a las siete, hubo Misa con explicación de los misterios de la misma, comulgando, en ella, muchos de los asistentes; seguía después la conferencia sobre vida práctica cristiana.»

«Los tres días de la primera semana, a las siete de la mañana, tuvo lugar la Misión infantil, asistiendo todos los niños y niñas de este Municipio, acompañados de la señora Maestra que puso gran interés para que los actos resultaran del todo aprovechados.»

El diumenge dia 20: «A las tres de la tarde, después del rezo del Santo Rosario y Visita a Jesús Sacramentado, salió la solemne Procesión Eucarística, asistiendo una gran multitud de fieles presididos por todas las Autoridades. De regre-

so al templo, dando la Bendición y Reserva, el P. Alsina pronunció el sermón de perseverancia. Después de la Bendición Papal y bendecidos los objetos piadosos, se bendijo la Cruz-recuerdo de la Santa Misión, siendo colocada en su lugar definitivo.»

Llegint aquests paràgrafs hem de vincular, creiem humilment però sense por d'equivocar-nos, que per la data indicada de 1940, un any després de l'acabament de la guerra civil espanyola, aquestes «missions» feien una flaire de nacionalcatolicisme vinculat al règim dictatorial franquista, en uns anys d'intenses negrors i gairebé tot vinculat a la por, a la represàlia, a les ordres, a una educació de mà alçada, a la negació de llibertat, al sofriment, a la falta d'aliments i a la falta de poder-se expressar...

Per tant, i sense voler ferir cap sensibilitat i amb tot el respecte a les mani-

A l'esquerra i a dalt a la dreta, creu de Castellcir (Mapes Patrimoni Cultural, Dip. Barcelona); a baix, creu de Vilanova del Vallès (fot. Ramon Solé)

festacions religioses siguin del signe que siguin, podem intuir que hi podia haver un abans i un després dels anys de la guerra civil en relació a l'activitat descrita.

Per tal motiu vàrem cercar l'opinió autoritzada de Jaume Clarà amb una pregunta concreta: Podem considerar la creu de la Santa Misió de Castellcir un element urbà de connotacions franquistes? La seva resposta va ser: «En principi, no ho hauria de ser, perquè de creus de la Santa Missió n'hi ha de més antigues, però és evident que, posada l'any 1940, era una mostra del nacionalcatolicisme del règim.»

També volem aportar l'exemple de la població de Vilanova del Vallès (Vallès Oriental): fent camí cap al aantuari de Santa Quitèria, es troba la creu de la Santa Missió amb tres dates corresponents a tres missions diferents: 1912, 1939 i 1954. A la data de «1939» hi ha un afegit: «Año de la victoria».

Dit tot això, creiem que no hi pot haver cap dubte que podem considerar la

creu de la «Santa Misió» de Castellcir com un element urbà de l'any 1940 i símbol d'ideologia franquista de records no gaire agradables per a molta gent. Cal afegir que la creu forma part dels «Mapes de patrimoni cultural» de la Diputació de Barcelona amb el número de fitxa 08055-43.

Un agraïment i felicitació per la publicació de la guia *Moianès* a l'osonenc Salvador Vilà tot recordant-vos que un altre osonenc, Mn. Sebastià Codina i Padrós (Muntanyola, 1929), en l'actualitat amb 95/96 anys, és l'autor dels *Goigs a la llaor de sant Andreu*, musicats per Joan Auladell i Domènech (1931-2016). Aquests goigs, segons la informació rebuda del mateix autor de la lletra, van ser encarregats a principis dels anys seixanta (segle XX) pel seu amic Mn. Jaume Buixó (1930-2012), que en aquella època era el rector de la parròquia de Castellcir. Els goigs van ser publicats l'any 1965.

L'ermita del parc, evidències

Xavier Serrano

El dia 13 d'abril es va fer la presentació del llibre *Moià desaparegut*, on els seus autors, Jaume Clarà i Ramon Tarter, aporten tot de fotografies, algunes ja conegudes i d'altres no, lligades al passat de Moià. I evidentment, donat el paper i el recorregut del parc dins el patrimoni de Moià, qualsevol aportació documental proporciona noves evidències.

Fins ara es creia que l'ermita que plantejava Josep Coma en el seu croquis amb el disseny del parc (dècada de 1870), no s'havia acabat de construir i que s'havia aprofitat l'estructura iniciada per a fer l'actual mirador. En les fotos presentades en el llibre, p. 86 (de 1878)

i p. 2 (1910), podem veure una edificació construïda amb parets i teulada amb el carener orientat de manera perpendicular a l'emplaçament de l'actual mirador. Amb la ubicació, exactament la mateixa, es veu la reculada del mur, obrint l'espai per la porta que baixa cap al carrer de Santa Magdalena, no per una escala com ara sinó a través d'un sender que baixa per un marge.

No deixa de sorprendre i de motivar com qualsevol nova aportació respon preguntes i, al mateix temps, en genera de noves, per a incentivar la curiositat. Ara, vistes les noves fotos, ens podríem fins i tot plantejar si l'ermita ja existia en el moment de la construcció del parc, com un

Fragment de la foto més antiga de Moià (1878), amb l'ermita amb teulada a dos vessants a l'esquerra de la imatge, rere els edificis de la cruïlla del Poble Nou (foto A. M. Quiroga)

element preexistent de la família Coma. I si el mirador actual és la seva reconversió després de partir algun tipus de transformació o enderroc.

En la foto de 1910 sembla haver perdut la teulada. En aquell període, encara amb Josep Coma viu, el parc ja estava en situació d'abandonament: així, l'edifici sense teulada podria haver patit moltes inclemències, restant o aprofitant-se posteriorment, només la base.

Parlem ja de fets amb més de cent anys, per la qual cosa el testimoniatge és difícil. Haurem d'esperar nous documents o evidències per a poder continuar esbrinant què era i què va passar amb l'ermita del parc. Si l'edificació actual és obra de la família Ziegler (dècada de 1920) o ja de les obres esdevingudes a la meitat del segle passat, quan va esdevenir espai públic.

Fragment d'una foto de la dècada de 1910, amb l'ermita, sense teulada, al mig de la imatge (fot. J. Vilanova)

ESPORTS

*Joan Martínez retorna a Ricard Vila i Florinda Vilà un seu fill.
Martínez amb la família, el dia de l'homenatge*

Antics futbolistes del C.E. Moià (15)

Joan Martínez Quesada

Joan Riera

En el dotzè partit de lliga jugat a casa entre el C.E. Moià i el C.F. Sant Julià de Vilatorrada, que va acabar amb el resultat de 2 a 2, fou homenatjat Joan Martínez. El Joan, fuster de professió i bon esportista, va jugar amb el primer equip del C.E. Moià del 1961 al 1968, aproximadament. El dia de l'homenatge es va presentar al camp amb la seva família i va rebre un diploma d'agraïment de part del C.E. Moià. Quan el vàrem anar a entrevistar a casa seva ens va dir això que segueix:

«Vaig venir a Moià l'any 1955 i recordo que Moià era un poble petit i que hi feia molt fred. Hi vaig venir per treballar. Primer vaig anar a estudi a l'Escola Pia i llavors ja vaig entrar d'aprenent a la fusteria de l'alcalde Bussanya [Miquel Vilarúbia], al Carreró. Nosaltres érem set germans, dues noies i cinc nois; ara en quedem tres. Sols el Paco i jo havíem jugat a futbol. Quan estava a Almeria, amb nou anys, jo ja jugava a futbol al carrer amb unes porteries de pedra. Un cop a Moià, quan anàvem als escolapis jugàvem al camp de futbol de la part de baix del parc municipal. Més endavant ja vaig jugar al camp de futbol de tocar a la carretera: primer amb els juvenils del C.E. Moià i, més endavant, ja em van donar fitxa amb els grans. De fet, tots els juvenils vàrem passar al primer eqip. Jo feia d'extrem dret. Recordo que el Jaume de cal Noc ens entrenava i de companys d'equip hi havia el Puig, l'Elies, el Padrós, el Romeu, el Vives, el Toneu (de l'Estany), el Josep Maria i el Jordi Renom, el Pere Riera, el Crivillès, el Serra, el Murcia... entre altres. Teníem de massatgista el Manelet, que era petit però corria molt. El meu germà Paco, que en el futbol em seguia tres anys endarrere,

havia jugat algun partit en el camp actual i també va jugar amb el Castellterçol. Aquí a Moià hi anava molta gent, a veure el futbol, el públic s'aglutinava a la zona del bar que portava el Quico Pascual, que vivia al carrer de les Joies. El Quico era un bon col·laborador del Gaja. La graderia i les llotges s'omplien de gent, a l'altre costat ja era diferent, perquè hi havia la paret de tocar a la carretera. En aquella època, que no hi havia tants cotxes, es pot dir que no sortíem de Moià. Després del futbol anàvem al cine.

»A mi em van trencar el turmell. Va ser un futbolista d'una barriada de Manresa en un partit jugat aquí al camp del Moià. Recordo bé aquell xicot que feia de defensa i li faltava un braç. Mira si fa anys, però encara ara hi porto una placa: no em fa mal, però... Sort que mitjançant l'alcalde Bussanya vaig poder anar a l'Hospital del Mar de Barcelona, que és on em van operar i cuidar. Després d'això encara vaig poder tornar a jugar, però poc, ja ho vaig anar deixant. A mi el futbol sempre m'ha agradat, però vaig tenir la mala sort del peu. Quan va morir el Bussanya vaig treballar un quant temps a la fusteria del Lluís Serra, fins que vaig anar a treballar de fuster a Manresa.

Els meus fills Dani i Joan també havien jugat amb el Moià: l'un era defensa i l'altre migcampista. Més tard, jo també vaig fer d'entrenador de l'equip infantil del C.E. Moià, on jugava l'altre fill meu, el Salva, i també vaig formar part de la junta del futbol essent president del Club el Sebastià Prat. A Manresa, en unes vint-i-quatre hores de futbol sala, havíem arribat a jugar els meus tres fills i jo. En un partit de quintos, el Ricard Vila ens va pagar les pi-

lotes i, abans del partit, el Josep Guiteras i jo vam tornar als pares Ricard i Florinda

un fill seu que havia baixat al camp a fer la sacada d'honor.»

Inici de la petanca a Moià

Enric Pascual Clopers

La primera vegada que vaig veure jugar a la petanca va ser en un poble de França (Saint Germain du Bel-Air): allà hi havia el meu avi, a qui anàvem a veure cada any. En aquest poble tenien el costum, els diumenges, de jugar-se el vermut amb una partida de petanca; el bar tenia un petit terreny per a l'estiu, que a l'hivern feien servir per a jugar.

Aquí a Moià dubto d'on va començar la petanca, si a l'Esplai, al bar Sant-Graal o bé al Club Esportiu Moià. Allò segur és que al club hi va començar a jugar l'any 1979.

La petanca va arribar a Moià portada pel Sr. Leonart, que s'estava als apartaments de Montví de Baix i allà hi jugava amb altres del lloc. Amb el temps va venir a viure al nucli de Moià i va ser quan es va apuntar a l'Esplai i va engrescar tothom a provar de jugar-hi. Va ser un èxit total, va agradar tant que molts es varen comprar

boles i als que no podien els les pagava ell. Les comprava en un botiga de davant de l'Esplai, el Basar Burdó.

El Sr. Leonart cada any organitzava un campionat de petanca i, havent acabat, pagava el dinar a tots els participants. Recordo molts participants: Joan Coma, les tres Maries, la Pepeta de les Herbes, el Manel Alcoceba (Quelic), que va plantar els arbres que hi havia al mig de les pistes per a tenir ombra a l'estiu.

Abans les pistes tenien una mida més reduïda, de 12 x 3 metres. Ara són de 15 x 4 metres, mides que els que juguem ara hem anat posant al dia.

La petanca en la forma actual va començar en 1907 a la Provença francesa, el seu nom ve de de l'expressió «peus junts». En la pròxima crònica explicaré el funcionament de la petanca, esport molt divertit i engrescador. Ens falta gent: a veure si s'anima algú.

Les pistes de petanca, en l'actualitat, a costat de l'Esplai

la ploma
LLIBRERIA PAPERERIA

Av. de la Vila, 8 - Moià
Tel. i ☎ 938 300 949
llibreria@laplomamoia.cat
www.laplomamoia.cat

*La Ploma us desitja
una bona Festa Major!*

Odontologia conservadora i estètica
Endodòncia i pròtesis
Odontopediatria
Ortodòncia
Cirurgia
Implants i periodòncia
Blanquejaments

Visites diàries

CLÍNICA DENTAL ANFRUNS

Dra. Carlota Anfruns Damians - Odontòloga i Màster en Od. Integrada d'adults
Dr. Lluís M. Anfruns i Serra / Metge - Estomatòleg

Av. de la Vila, 3-5 - 08180 Moià - Tel. 93 820 81 28

Pl. Sant Sebastià, 6. 08180 Moià. Barcelona

T. 938 300 220 · ferreteriagrau@cadena88.com

MOTRiO

El teu taller amb garantia i compromís

GARATGE
GROS-MOIÀ, S.L.

MECÀNICA - ELECTRICITAT - PLANXA - PINTURA
SERVEI GRUES - ASSEGURANCES

Ctra. Manresa, 9-11 - 08180 MOIÀ - garatgegros@gmail.com - www.garatgegros.com

☎ 620 881 867

☎ 938 300 503

MISCEL·LÀNIA

Continuaré caminant! (1)

Manolo Gutiérrez

Quan estic preparant el meu pròxim camí —sempre hi torno per més que...—, em venen al cap els meus amics i companys Rosa i Julio. Després de tants dies junts, ja som família. Recordo que en un dels meus camins (2016) vaig estar caminant molts dies (25!) amb ells; ens vam conèixer a Montserrat i, és clar, amb tantes hores junts teníem temps de parlar una mica de tot, i de tant en tant, d'uns valors (no tots els valors són iguals per a cada persona) que s'estan perdent, alguns dels quals solen estar associats al Camí de Sant Jaume (el «Camino»). Són aquells principis, qualitats i actituds que defineixen el nostre comportament com a persones, en relació amb els altres, i que ens diuen què és correcte i què no ho és.

Sovint parlem d'uns valors que donem per suposats i assumits en la nostra vida. És un tema subjectiu i sotmès a controvèrsia, però em limitaré a una hipòtesi: tot avança molt ràpid en moltes coses, mentre que n'hi ha d'altres que es queden enrere. Crec que molts valors s'estan perdent en aquests temps.

Diuen que els valors són innats a l'ésser humà, perdurables en el temps i traslladables a qualsevol lloc del món, però algú (els nostres pares...) ens els ha d'inculcar, educar des de ben petits, i enfortir en la família, a l'escola, en els esports, amb els amics... Són uns valors molt personals que, una vegada assumits, intentarem (si més no, alguns) posar en pràctica durant la nostra vida, en qualsevol moment o lloc (sabem que hi ha diferències de valors entre grups diferents, segons classes socials, ideològiques, religioses, de generacions...). Uns valors que estan molt vinculats al camí de Sant Jaume: quins solen ser

els més comuns?, i per què hi estan units?

Voluntat, compassió, perdó, amor, responsabilitat... Segur que n'hi ha molts més, cada persona pot sumar-hi altres valors subjectius, que tenen a veure amb la seva personalitat. En el camí tots són molt importants, segur que molts ja els tenim i, si no els tenim, allà els podrem aprendre i posar en pràctica.

—El «Camino» no es camina, es viu!

Pot ser que els següents siguin els més freqüents?

▪ *Esperit de sacrifici.* La paraula «sacrifici» té molt de ser una cosa misteriosa i molt personal, que ningú no pot fer per nosaltres. Em sacrifico per..., renuncio a..., privar-me d'algunes coses per assolir un meta, un objectiu... Tots ens sacrifiquem, en un moment o altre de la nostra vida, depenent dels nostres objectius, però també és veritat que moltes vegades ho abandonem a les primeres de canvi per la manca d'un interès o benefici personal o envers els altres. Aquest és un dels valors més importants que hem de tenir en la vida si volem aconseguir... Per a fer el «Camino» has de renunciar a moltes coses, ja siguin materials —casa, cotxe, tele, ordinador, roba, telèfon... (el meu telèfon només l'utilitzo per a dir que he arribat al meu destí)—, personals (família, parella, fills, amics...). A mi les personals són les que més em solen afectar, sobretot quan he anat sol. Si no tens aquest esperit, no facis el «Camino».

—Pelegrinar no és solament caminar i caminar, és fer-te millor cada dia.

▪ *Afany de superació.* És com una forma de pensament per a desenvolupar

par nous comportaments i actituds. Des del moment que naixem, ja tenim aquest afany de superar-nos. A partir d'aquí s'obre un gran ventall de maneres amb què se'ns presenta en la nostra vida, encara que més endavant (adolescents, adults...) de vegades ens refugiem en un lloc còmode. El «Camino» és ple d'errors i revessos (malalties, lesions, agafar el camí equivocat...). Tu decideixes i deixes de banda les pors o excuses, intentes superar-te, aprendre a competir contra tu mateix i assolir els teus propòsits o somnis, però per a això cal esforçar-se en el creixement personal per a poder decidir què volem fer o canviar i així superar desafiaments i aprendre dels fracassos. El «Camino» et pot ajudar a superar-te, seguint el ritme del teu cos, cap al final d'etapa.

—Pel «Camino», tant camina el coix com el sa.

▪ *Humilitat*. La humilitat és una virtut humana que implica conèixer i acceptar les pròpies debilitats, limitacions, qualitats... i obrar en conseqüència. Per exemple: admetre una equivocació, compartir els coneixements apresos, ser discrets, educats, agraïts... A la nostra època (anys cinquanta, seixanta...), molts de nosaltres (circumstàncies de la vida) hem hagut de viure amb moltes mancances de tot tipus i això, sense voler, ens ha fet (o no) aprendre molts d'aquests valors. Avui, sabem escoltar?, dir «em sap greu», «gràcies», «no ho sé», «si us plau», «perdó»...? Que bonic seria! Avui dia, tenim més arrogància...? ¿Ens falta responsabilitat per a corregir els nostres propis errors? Ser modest, respectuós, senzill... En el «Camino» tots som iguals, no saps amb qui estàs, quin estatus té, no et sents superior a ningú, tots anem amb la nostra motxilla carregada amb l'imprescindible (sovint ens trobem els mateixos, et pares a parlar, menges,

dorms als mateixos pobles, albergs...) i molta il·lusió. No som ni millors ni pitjors que els altres. En una ocasió vaig perdre de vista les fletxes grogues del camí, estava perdut —no són errors, són part de l'aventura—; per sort, vaig trobar una casa de pagès, els vaig explicar la meua situació i, sense pensar-s'hi un instant, em van acompanyar fins a trobar un corriol que em portaria una altra vegada al camí correcte (aquell dia vaig fer molts quilòmetre, no val a badar!).

—El camí és un mirall, et mostra qui realment ets.

▪ *Hospitalitat*. L'hospitalitat és la qualitat d'acollir, acollir amb amabilitat i generositat els convidats o els estranys. «Hospitalitat» correspon al grec «filoxenia», que literalment significa 'amor (afecte o bondat) als altres i estranys'. Aquest és un valor molt important en el camí de Sant Jaume. Si mirem la història, veiem que centenars d'anys enre-hi havia hospitals, cases on acollien els pelegrins i tenien un lloc on aquests podien menjar, dormir i, si calia, ser curats. Avui són els albergs, privats, on, pagant un petit preu (13-15 euros), et pots dutxar, dormir (lliteres), tenir cuinamenjador (microones, nevera, olles, plats, coberts...), o els municipals o parroquials, que són més barats (7-10 euros). També hi ha alguns albergs que segueixen l'antiga filosofia o esperit del que és el «Camino» i demanen la voluntat: els alberguistes (moltes vegades voluntaris) que atenen el pelegrí tenen aquesta virtut. Igualment trobes gent i llocs que posen menjar (fruita, fruits secs, pa...) i beguda (llet, cafè, aigua, taronjada, llimonada...) a disposició del pelegrí perquè agafi el que necessiti, sense haver de pagar res. Recordo, l'any 2005, alguns rètols de cases particulars: «Peregrino, si necesitas una cama, aquí tienes una gratis»!

BREUS

Incendi industrial a Vegetalia

El dilluns 7 de juliol a les set del matí un incendi va destruir completament una nau de l'empresa Midsona Iberia a Castellcir, que produeix els aliments ecològics i vegetarians de la marca Vegetalia. El foc, que s'hauria iniciat en una fregidora, va obligar a evacuar ràpidament la cinquantena de treballadors que hi havia. El fum es podia veure des de tota la plana del Moianès i va obligar a intervenir-hi quinze dotacions dels bombers. No es van registrar ferits i l'incendi no es va estendre al bosc, però el fet va trasbalsar la població de Castellcir i la comarca, d'on procedeixen la majoria dels 110 treballadors. El mateix dilluns l'empresa va emetre un comunicat agraïnt les tasques dels bombers i el suport rebut i l'endemà passat un altre, en què anunciaven que reprenien la producció de tofu i de tempeh i on reiteraven la voluntat de recuperar la totalitat de productes del portfoli de l'empresa.

El bomber mort a l'incendi de Paüls havia estat cinc anys al parc de Moià

El dijous 10 juliol moria Antonio Serrano, de quaranta-sis anys, en l'incendi de Paüls, integrat en l'Equip de Prevenció Activa Forestal (EPAF). L'endemà es va fer un minut de silenci a Paüls, a Tortosa —on havia treballat i tenia família— i al parc de Granollers. També el president de la Generalitat va encapçalar un acte d'homenatge. Antonio Serrano es va incorporar com a EPAF al parc de bombers de Moià l'any 2019, on va treballar fins fa unes poques setmanes, quan es va traslladar a Granollers. L'Ajuntament de Moià va mostrar el condol a les xarxes socials.

«Accident» automobilístic al parc

El diumenge 6 de juliol al matí un cotxe havia quedat atrapat en el marge de la part inferior del parc, que no tanca les portes en tota la nit. El vehicle va poder ser retirat a mig matí.

Nova edició de l'Escola d'Emprenedoria del Moianès

Del 7 a l'11 de juliol s'ha dut a terme una nova edició de l'Escola d'Emprenedoria dins el programa «Moianès Emprèn: Descobreix el teu talent», organitzat pel Consorci del Moianès. Un total de deu persones emprenedores han participat en aquesta formació pràctica i vivencial de dotze hores, amb una sessió final individualitzada. Al llarg de les sessions s'han treballat aspectes clau com l'autoconeixement, la comunicació del projecte, la capacitat d'impacte i l'empoderament, amb una valoració molt positiva per part dels participants.

Clara Renom es gradua a l'ESMUC en un any molt intens

El dia 9 de juny Clara Renom va fer el concert de final de grau superior de cant a l'ESMUC, amb una qualificació de matrícula d'honor. Ho va fer acompanyada dels protagonistes de *Mari cel*. Renom ha pogut compaginar els estudis de final de grau amb la intensitat de les representacions del musical, que ha acabat el dia 13 de juliol després de nou mesos a la cartellera. En aquesta edició del musical s'han fet 305 representacions que han escoltat i vist 300.000 espectadors molt entregats.

Clara Prats, membre numerària de la Secció de Ciències Biològiques de l'IEC

La catedràtica de Física Clara Prats i Soler, molt vinculada personalment i familiarment amb Moià, va pronunciar el 16 de juny el discurs de recepció com a membre numerària a la Secció de Ciències Biològiques de l'Institut d'Estudis Catalans. El mateix mes de juny, la revista *Forbes* elaborava per primera vegada l'elenc de les cent dones més influents de Catalunya, llista que inclou Clara Prats.

Nerea Campo, segon Premi Mariola

La moianesa Nerea Campo, directora

de l'espai A Cobert, ha estat guardonada amb el segon Premi Mariola per a poetes inèdits pel seu últim llibre *L'última cita*. El premi és convocat per Edicions del Buc, l'Assemblea de Joves de la Serra de Mariola i l'Ajuntament d'Alfafara. El jurat n'ha destacat la «poètica radicalment contemporània i personal, amb ecos mitològics i místics que fan dialogar el pensament i el diseg».

Pintura i cinema

Jordi Soldevila Segura ha exhibit, sota el títol «Homenatge a Toni Catany i posidònies», les seves pintures a la sala d'exposicions de l'Ajuntament Vell de Sant

Francesc, a Formentera. Per la seva part, Xavier Juncosa, signant amb l'heterònim italià Francesco Giuncolucci, va ser seleccionat per al festival «Cinema Ritrovato di Bologna 2025» amb el seu darrer treball cinematogràfic, titulat *Gli amici di Pier Paolo*; la pel·lícula es va projectar el divendres dia 27 de juny.

Caminada empresarial

El dissabte dia 14 de juny l'empresa Sport Events va organitzar una caminada amb 180 treballadors de l'empresa Grifols per Moià. Després van dinar a l'Escola Pia.

PUBLICACIONS

Llibres

Robert Garcia. *Monuments de Catalunya: cerca i troba*

Sant Feliu de Llobregat: Editorial Mediterrània; [Barcelona]: Generalitat de Catalunya, maig 2025. [36] pp.

Llibre completament il·lustrat dedicat a monuments que gestiona la Generalitat de Catalunya amb el qual la canalla, tot buscant diversos objectes, pot aprendre alguna cosa sobre cada monument. Entre les il·lustracions hi ha el dormitori de la Casa Museu Rafel Casanova i la cuina de la Casa Museu Prat de la Riba.

Revistes

—**Modilianum**, núm. 72 (1r semestre 2025), revista d'estudis del Moianès, amb 80 pàgines de treballs sobre història moianesa.

—**Catalunya Cristiana**, 29-6-2025, amb la ressenya titulada «"...i en tot faig feina ben neta"», del volum *Entorn de llibres*, del moianès Josep Ruaix i Vinyet, signada per Montserrat Pibernat. Ídem, 6-7-2025, amb la ressenya titulada «Agustí indispensable», de les *Confessions* d'Agustí d'Hipona, signada per J. Ruaix.

—**Cavall Fort**, 1ª quinzena juny 2025, amb l'article «Les dones: les oblidades de la prehistòria», signat per M. Àngels Petit i Mendizàbal.

—**El Bon Pastor**, butlletí digital, juny 2025, amb la ressenya titulada «Vivències d'un capellà», del llibre *Carta d'un capellà jubilat als seus amics*, de Mn. Ramon Rossell, signada per Carles Riera.

—**Full Diocesà**, Vic-Solsona, 1-6-2025, amb una nota bibliogràfica sobre *Entorn de llibres*, de J. R. V.

—**L'Enllaç dels Anoiencs**, 27-6-2025, amb una ressenya d'*Entorn de llibres*, signada per Lleonard del Rio.

—**Llengua Nacional**, 2n trimestre

2025, amb els articles «Versió catalana de la locució verbal "hacer las veces de"», de Carles Riera, i «Qüestions sobre l'article determinat (i III)», de Josep Ruaix.

Diaris

Regió7

8-6-2025

«Moià reivindica la qualitat de la carn de caça amb un tast molt participat. Prop de 700 comensals van degustar diferents propostes de restaurants de la comarca.

10-6-2025

«El projecte de fer una depuradora a Santa Maria d'Oló obre un litigi judicial. L'entitat ecologista Depana ha presentat un contenciós a la proposta perquè diu que la ubicació tindrà una afectació ambiental que els promotors neguen».

17-6-2025

«El Viñas imposa la seva veu. El certamen de Joventuts Musicals de Moià arriba aquest estiu a la 42ª edició amb l'òpera "L'elisir d'amore" i l'oratori "La conversiona della Maddalena" com a plats forts del programa».

18-6-2025

«Moià rehabilita l'entresol de l'edifici de l'Ajuntament, fins ara en desús. Aquesta nova fase de la reforma de la casa consistorial permetrà de guanyar un nou espai de treball on es preveuen traslladar diversos serveis municipals».

24-6-2025

«Moià encarrila l'adequació d'un nou espai a Les Faixes per a l'art i la cultura. L'ajuntament aprova en un mateix paquet la licitació del projecte i l'execució de l'obra. Ampliarà l'oferta d'activitats amb la nau ja rehabilitada del costat».

26-6-2025

«Granera serà escenari d'un certamen de música, natura i gastronomia. El poble més petit del Moianès acull un any més el certamen cultural que munta Joventuts Musicals de Moià i que s'inaugura dissabte amb música dels Apalatxes nord-americans».

11-7-2025

«Gemma Bisbal renova el càrrec com a president d'ERC al Moianès».

ara

2-6-2025

«Porcs, residus i una consulta que ERC no vol: terratrèmol a Moià. El partit rebutja que els veïns validin ampliar l'escorxador i una planta de biogàs».

EL PUNT AVUI⁺

4-7-2025

«La tècnica vocal està molt mal entesa actualment», entrevista a Miquel Lerín, empresari musical relacionat amb Moià.

EL 9 TV

17-6-2025

«El Casal Cívic i Comunitari Vic - La Rambla celebra 50 anys. El centre [dirigit per la moianesa Marta Valls], que està a mans de la Generalitat i que organitza múltiples activitats al llarg de l'any, compta amb més de 2.000 usuaris.»

Sant Antoni, 14
08180 MOIÀ

Tel. 93 830 03 02

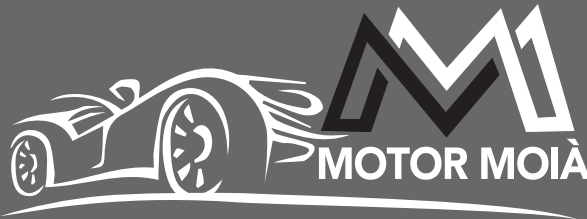
TERESA RAFART

Perruqueria

Plaça de St. Sebastià, 3 · Moià
Tel. 93 830 07 07
www.facebook.com/perruqueriateresarafart.com
☎ 652 936 899
@ mteresarafart@gmail.com
📶 wifi

- Manicures i pedicures Shellac
- Henna

Motor Moià us desitja una bona Festa Major!

Ctra. de Vic, 83 - 08180 Moià - Tels. 93 820 83 25 - 638 53 48 79 - motormoià@gmail.com

Carnisseria Cansaladeria

C/ Tosca, 4 08180 MOIÀ
Tel: 93 830 10 32

Carnisseria Teresa

MOV.DEMOGRÀFIC / NECROLÒGIQUES

Naixements

Eira Puigmartí Morlans, filla de Pol i de Raquel, dia 23 de maig.

Nia Puigmartí Morlans, filla de Pol i de Raquel, dia 23 de maig.

Gursanjh Singh, fill de Parvinder i d'Amroj, dia 11 de juny.

Onai Antúnez González, fill de Llogari i de Beatriz, dia 12 de juny.

Sira Neria Prat, filla d'Abel i d'Irene, dia 16 de juny.

Lua del Río Ordeix, filla de Fede i de Mireia, dia 20 de juny.

Seydou Chetigui, fill de Chetigui i de Coulibaly, dia 30 de juny.

Marçal Pla Campo, fill d'Eudald i de Nerea, dia 11 de juliol.

Defuncions

Núria Fonts Ruaix, de vuitanta-nou anys, vídua d'Antoni Fillat, dia 9 de maig.

Pilar Pascual Fontcuberta, de vuitanta-cinc anys, vídua de Ferran Llussà, dia 5 de juny.

Maria Serra Tarrés, de 101 anys, vídua de Lluís Anfruns, dia 27 de juny.

Mercè Miralles Portas, de vuitanta-un anys, dia 30 de juny.

Luisa Masegosa Pérez, de vuitanta-vuit anys, vídua de Rafael Muñoz, dia 15 de juliol.

La Nuri del Molí en el record

Josep Ruaix i Vinyet

Núria Fonts Ruaix

El propassat dia 9 de maig moria, afeixugada per les xacres de la vellesa, Núria Fonts Ruaix. Com a cosí germà que li era, permeteu-me que la recordi enyorolament, servint-me també dels textos llegits en les exèquies, celebrades a l'església parroquial de Santa Maria de Moià

l'endemà, un dissabte, a la tarda, amb una nodrida assistència.

La Nuri —així l'anomenàvem en la nostra infantesa i molts hem continuat fent servir per consuetud aquest lleu escurçament del seu nom oficial— va néixer al Molí d'en Pujol, masia propera a la vila de Moià, just «abans de la guerra» (en expressió que fèiem servir molt a partir dels anys quaranta del segle passat), concretament l'any 1936, tercera filla de Sinesi Fonts Pla i Maria Ruaix Sant. En el bateig, li va ser padrí el meu pare Miquel, germà de la seva mare, el qual precisament va imposar-li el nom de Núria perquè aquest apel·latiu corresponia a la qui llavors era la seva promesa i, després de la guerra, va ser la seva muller i la meua mare, encara que, en la pràctica, aquesta era anomenada simplement Maria (de cognoms, Viñet i Ubasart).

Naturalment, la Nuri del Molí durant la guerra no era conscient, però sí que ho va ser en aquells anys quaranta, i, de gran, afirmava: «Hi vaig ser molt feliç», en aquella pairalia, jugant amb les germanes (en total, eren quatre), feinejant per la casa o preparant l'esmorzar per als treballadors

del molí. També afirmava: «No hi havia mai crits», perquè tots eren gent pacífica.

En els anys cinquanta, quan feia de vicari de Moià Mn. Fèlix Guàrdia —sacerdot d'important trajectòria pastoral—, es va fundar l'escoltisme, i la Nuri en fou una de les primeres «akeles», és a dir, caps del «cau». També en aquells anys, la recordo festejant amb el jove Antoni Fillat Molins, un químic de la fàbrica Comadran, provinent de Barcelona, amb qui es casà l'any 1961. Al començament vivien en una casa d'aquella empresa tèxtil; després se'n construïren una de pròpia, d'on la Nuri ja no es mogué, si bé, com és natural, passava temporades amb la resta de la família en altres llocs on tenien algun habitatge, com Barcelona i Tremp.

Tingueren tres fills: Cristina, Toni i Elena. Recordo que vaig batejar-ne un, essent jo diaca, a la clínica L'Aliança de Vic. La Nuri es dedicà de ple a la família, encara que havia fet teatre, havia actuat com a suplent de la bibliotecària de Moià i va exercir el càrrec de presidenta de la Cultura de la Dona. Pacífica com tots els del Molí, com he dit abans, destacava també pel que podem anomenar la «virtut laudatòria», és a dir, sempre lloava alguna característica de la persona que tenia al davant: «Portes un vestit molt maco», o «aquestes ulleres et queden molt bé», o «aquest pentinat t'afavoreix molt». A més, fruïa de la conversa. La seva vida no s'entendria sense el seu grup d'amistats.

Lògicament, havent crescut els fills, vingueren els nets, set, a qui estimava

i cuidava com a bona àvia. Aquests la valoren especialment com a «entusiasta i positiva». La seva convivència amb l'Antoni Fillat va durar quaranta-nou anys, estroncada per la mort d'aquest. I, parlant de la fi que a tots ens espera, el seu nebot Mn. Carles Riera i Fonts, en l'homilia que pronuncià en el funeral, afirmà que la Nuri era «una dona valenta, a qui no feia por la mort...; una dona coratjosa... Amb el cap ben clar fins a l'últim moment, ha viscut una vida plena, amb elegància i gaudint-ne». I és que al Molí d'en Pujol va mamar-hi la fe cristiana, que sempre practicà, fe que ens assegura, com també afirmà mossèn Carles, «que la mort no té, no tindrà, l'última paraula ... El buit que anomenem *mort* el podem omplir amb aquell Amor, amb majúscula, que anomenem *Déu*».

I acabo, a petició de la família, amb la composició poètica que vaig dedicar-li i que figurava en el recordatori exequial:

ADEU A LA NURI

*De la virtut dotada laudatòria,
cosina i del meu pare la fillola,
en el teu comiat prou ens consola
saber-te, en l'esperança, dalt la glòria.*

*Espill d'esposa i mare sense taca,
has consumit llargs dies ben serena,
i ens encomanes, quan el seny aflaca,
el regust d'una copa de pau plena.*

Ara és el moment de subscriure-us a

GENT
OPINIÓ
CULTURA
MOIANÈS
POLÍTICA
CRÒNICA

La Tosca

DADES METEOROLÒGIQUES

Estació pluviomètrica de l'Escola Pia

LATITUD 41° 48' 53" N LONGITUD 2° 5' 44" ALTITUD 741 m

JUNY 2025

DÈCADA	TEMPERATURES			ESTAT DEL CEL			VENT	PLUJA	
	Màx.	Min.	Mit.	Serens	Coberts	Núvols	Dominant	Parcial	TOTAL
De l'1 al 10	24,8	15,6	20,2	4	2	4	S	0,4	
De l'11 al 20	29,2	19,0	24,1	8	0	2	SSE	0,0	
Del 21 al 30	32,2	20,2	26,2	7	0	3	SSE	1,2	1,6

COMPARATIVA JUNY 1925 - 2025

	Juny 1925	Juny 2025
Mitjana de les màximes	23,6	28,8
Mitjana de les mínimes	13,3	18,3
Temperatura mitjana	18,4	23,5
Màxima absoluta	29,0	33,9
Mínima absoluta	10,0	14,2
Pluja mensual	80,2	1,6
Pluja màxima en un dia	35,6	1,2
Dies de pluja	6	5

Les dades meteorològiques de Moia actualitzades cada 15 minuts (i les dades històriques des de l'any 2006) es poden consultar a la web gestionada per la família de Carles Illa i Casanova, *MeteoMoia.cat*. També es pot seguir al Twitter (@MeteoMoia), al Facebook (Meteo.Moia) i a Instagram (@elmoianes).

NOTA DE LA REDACCIÓ

Totes les persones i entitats que vulguin fer-nos arribar articles, cròniques, informacions, etc. per al pròxim número de LA TOSCA, ens ho poden fer arribar fins al dia **28 d'agost**, a través del correu electrònic latosca@latosca.cat o bé deixant-nos-ho a la nostra bústia, a Can Carner.

Imma Petitbò Antúnez
ÒPTICA
OPTOMETRISTA
Col·legiada núm. 4870

*Nova tecnologia
per a prevenir la ceguesa*

Plaça Major, 8 - 08180 MOIÀ
☎ 93 830 12 88 ☎ 644 217 192
www.opticamoia.com 📷 opticamoia

**Per a dents
més blanques**

DENTIBLANC

El dentífric amb extracte de papaia,
d'enèrgica acció emblanquidora.

**DENTS NETES,
BLANQUES I
BRILLANTS**

Demani consell farmacèutic.

Immobiliaris de confiança a Barcelona.

A grau oferim un
acompanyament integral en
serveis immobiliaris.

Patrimonis,
Comunitat de Propietaris,
Immobiliària (compra, venda i lloguer)
i Especialitzats en Assegurances
(impagaments lloguer, arrendador i edificis).

GRAU Serveis Immobiliaris
Via Augusta, 64-66 entl.
08006, Barcelona
info@finquesgrau.com
932 377 838

